

II. KOMUNIKAČNÍ MODEL Y A TEORIE

Model představuje strukturu symbolů a operačních pravidel, které dohromady tvoří sadu relevantních, základních, opěrných bodů v existující struktuře nebo procesu“.

Karl Deutsch (1952)

Komunikační model je teoretickou, zjednodušenou reprezentací reálného světa. Je to nástroj, který odhaluje základní vztahy mezi jednotlivými částmi systému a snaží se popsat jejich **vzájemnou dynamiku**. Pokud chceme formulovat jakoukoliv teoretickou koncepci, vědomě či nevědomě, musíme modelovat procesy, kterých se tato teorie týká.

Čtyři funkce komunikačního modelu (Deutsch, 1952)

- 1/ **organizační** - pro konstrukci každého modelu je třeba nejdříve vybrat data a popsat je,
- 2/ **heuristickou** - model by měl mít schopnost popsat vzájemné vztahy prvků daného systému, a to tak, jak ještě nebyly nikdy pochopeny,
- 3/ **prediktivní** - ve většině případů, by se měl model pokoušet odhalit a vysvětlit nové vztahy či nový fenomén a predikovat jeho chování,
- 4/ **měření** - každý model by měl poskytovat možnost „měřitelnosti“ popisovaného chování (např. komunikačního). Jinými slovy měl by **umožňovat verifikaci jednotlivých předpokladů**, hypotéz, a to prostřednictvím sofistikovaného postupu.

SCHEMATA, MODELY, TEORIE

Modely jsou často zaměňovány s teoriemi, jelikož jejich vztah je velmi blízký. Model ale **není explanační nástroj sám o sobě, ale jen pomáhá tvořit teorii.**

- **TEORIE** – Obecně ucelený prediktivní systém, který se vztahuje k nějakému problému. Množina tvrzení, uspořádaných pravdivých, potvrzených, které splňují další podmínky.
- 1/ **jednoznačnosti** - vymezení používaných pojmů
- 2/ **úplnosti** – zahrnující všechny objekty a jevy/jejich vztahy/, které se k dané oblasti vztahují
- 3/ **konzistence** – vyžadující, aby se jednotlivá tvrzení vzájemně nevylučovala, nebo aby se na základě dané teorie nedaly vyvozovat tvrzení, která se vzájemně vylučují

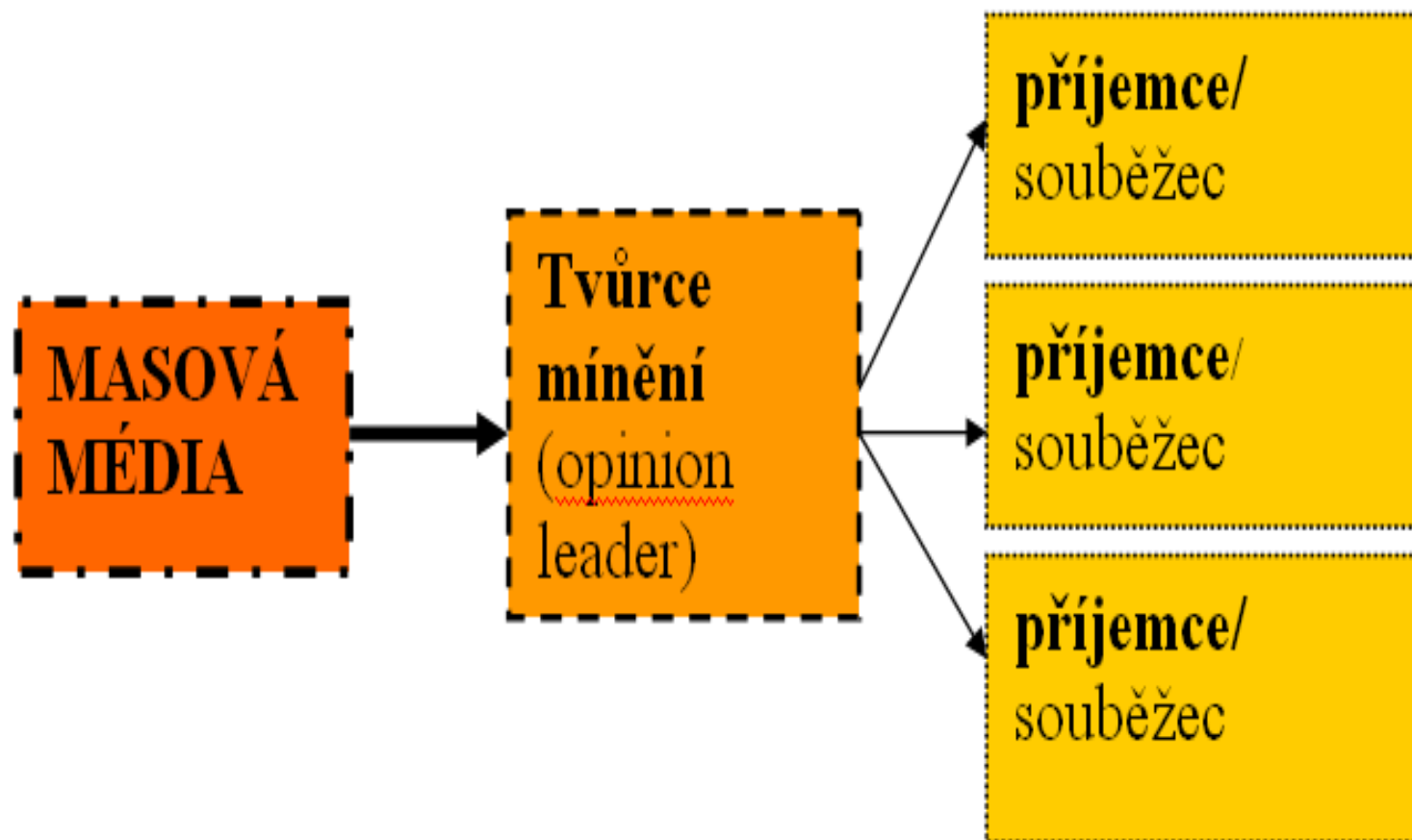
MODELÝ PRO MASOVOU KOMUNIKACI

se pokoušejí popsat způsob **jak se jedinci adaptují na sociální realitu prostřednictvím masových komunikačních prostředků, respektive informací, které přinášejí.**

Významnou roli v těchto modelech hraje popis a výklad **průběhu toku informací.**

1/ MODEL DVOUSTUPŇOVÉ KOMUNIKACE

Katz/Lazarsfeld (1944, resp. 1955)

MODEL PERFORMATIVNÍ SPOLEČNOSTI

ROZPTÝLENÉ PUBLIKUM

MASOVÉ PUBLIKUM

JEDNODUCHÉ PUBLIKUM

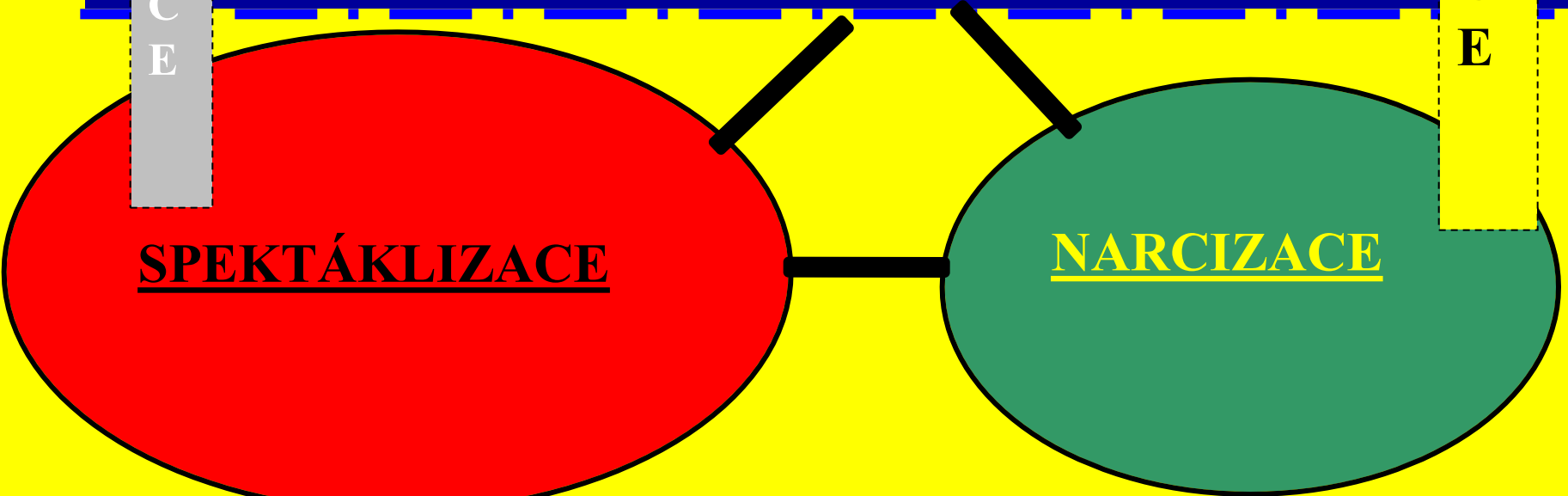
INDIVIDUALIZACE

E
S
T
E
T
I
Z
A
C
E

K
O
M
O
D
I
F
I
K
A
C
E

SPEKTÁKLIZACE

NARCIZACE

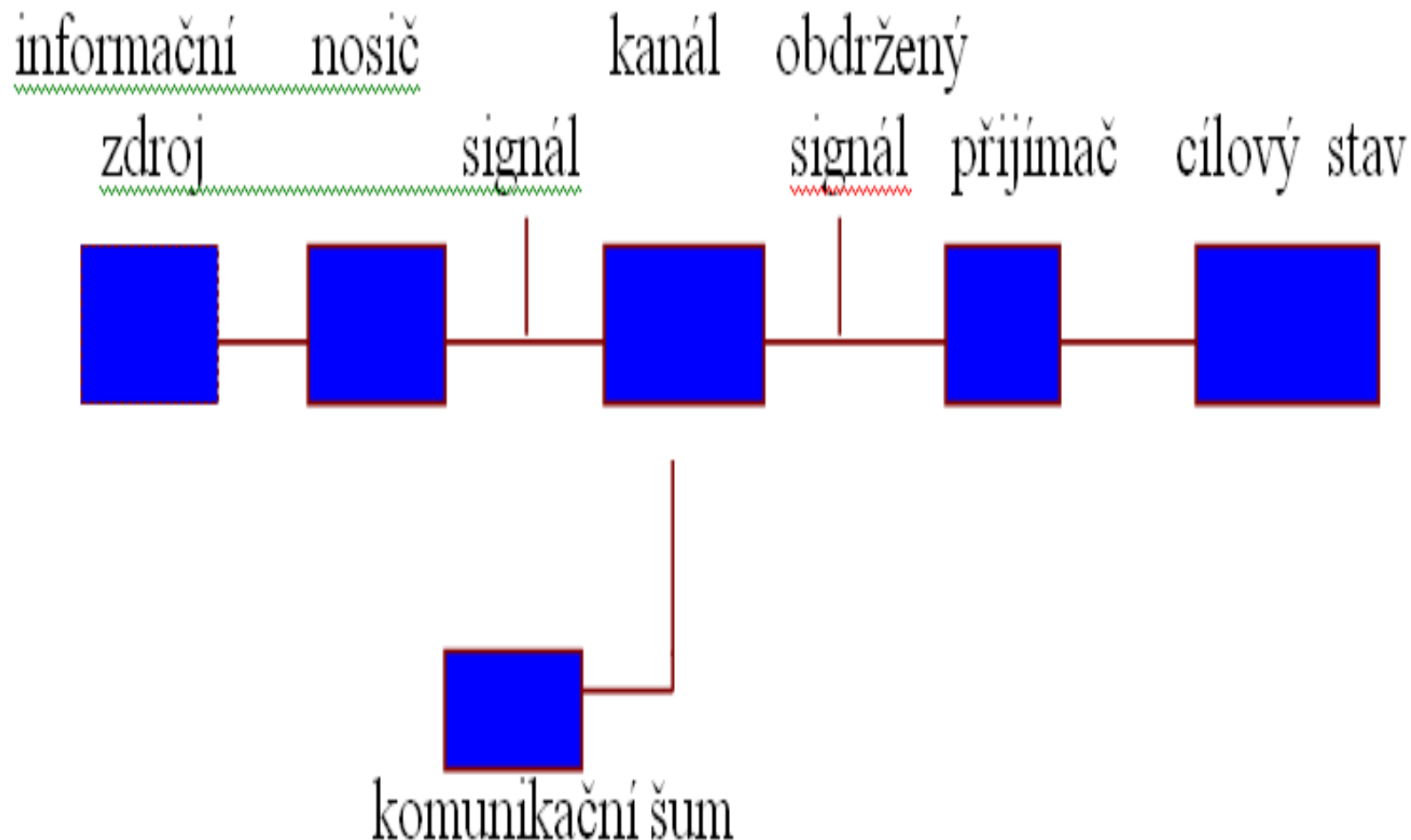

KOMUNIKAČNÍ MODELY: PROCESUÁLNÍ A SÉMOTICKÉ

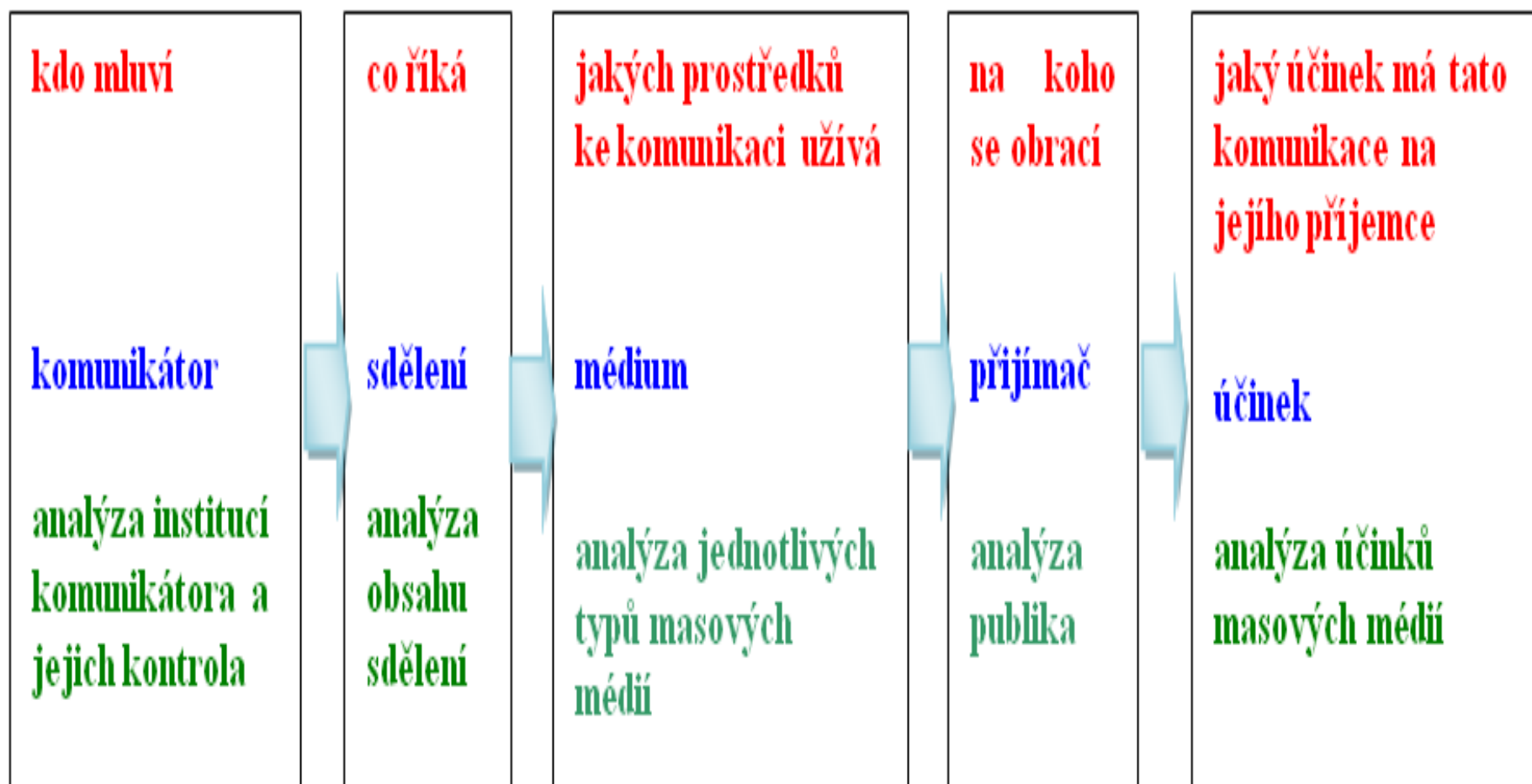
Procesuální škola vidí komunikaci jako **přenos informací**: různé komunikační modely zde obvykle představuje **lineární, jednosměrné schéma**

- „*Matematická teorie komunikace*“ (Claude Shannon, Warren Weaver, 1949)
- „*Komunikační model – Lasswellova formule*“ (Harold D. Lasswell, 1948)

2/ Komunikační model Shannona a Weavera (1949)

3/ Lasswellova formule ve vztahu k základním součástem komunikačního procesu a oblastem komunikačního výzkumu

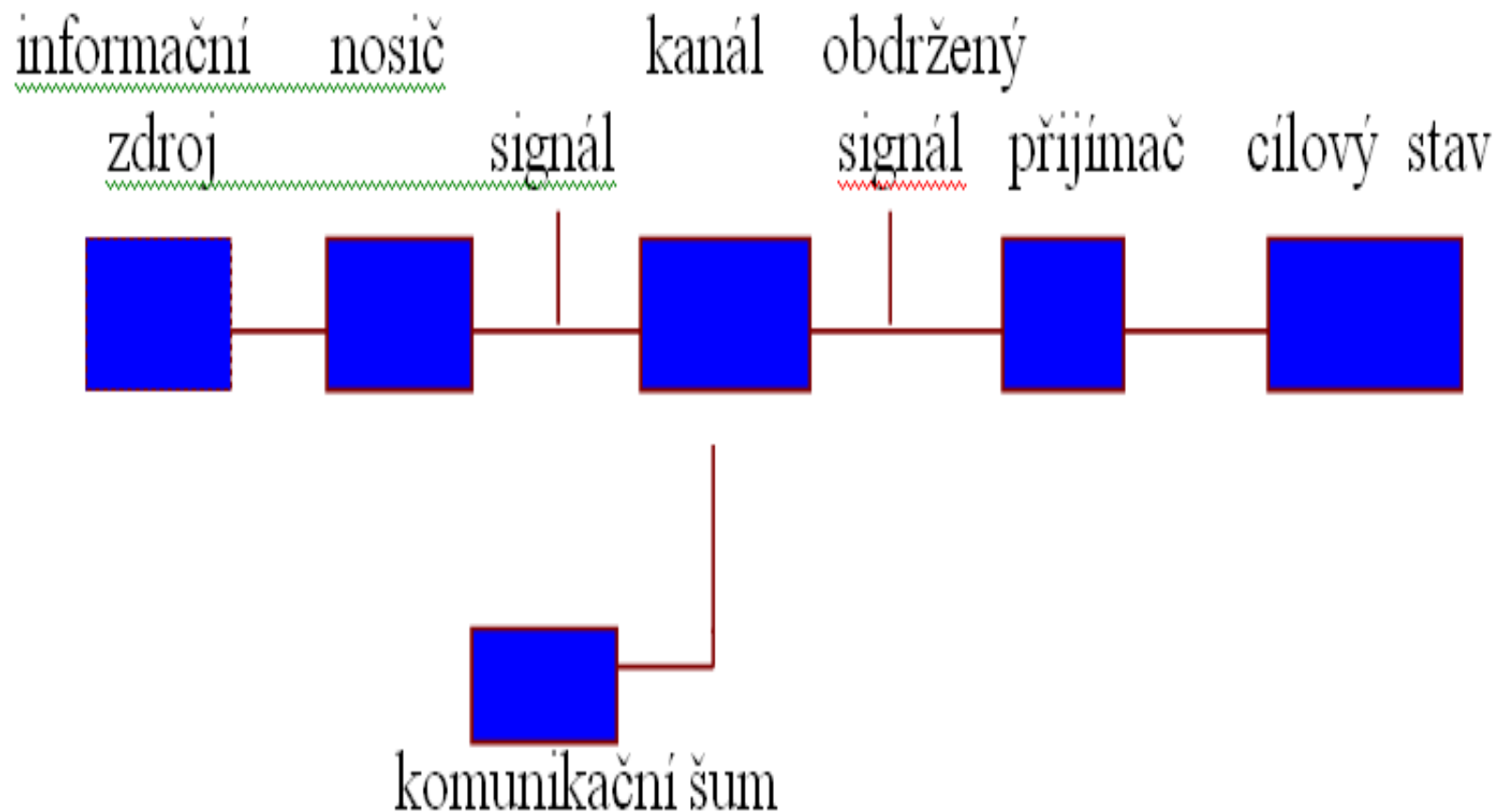
AD A/ PROCESUÁLNÍ PŘÍSTUP

A1/ Komunikační model Shannona a Weavera (1949)

Sdělení je v matematické teorii komunikace cokoliv, co se zdroj informace pokouší předat. Vychází z původní ideje, kterou je třeba zakódovat do symbolů, jež dávají jako celek smysl sdělení.

Symbols jsou arbitrárně, obecně přijaté znaky, jejichž cílem je osvětlit smysl sdělení. Nejčastějšími nástroji sdělení jsou slova a obrazy. Je nezbytné, aby měly symboly v mysli recipienta **stejnou referenční strukturu - zkušenostní pole**, které je tvořeno na základě individuálních zkušeností každého jednotlivce. Je ovšem třeba vycházet ze základního zjištění, že nejsou dva lidé se stejným sdílením významů, stejným polem zkušenosti.

2/ Komunikační model Shannona a Weavera (1949)

Typy médií podle kódu, který užívají:

- **1/ prezentační média** - vyžadují přítomnost komunikátora. Jsou omezena na teď a tady. Produkují „akt“ komunikace (mluvené slovo, mimika, gestika, hlas, tvář, tělo),
- **2/ reprezentační média** - knihy, obrazy, fotografie atd. Média užívající kulturní a estetické konvence jsou reprezentační a kreativní. Vytvářejí text, který dokáže zaznamenat média prezentační. Tento text ovšem může existovat nezávisle na komunikátorovi. Reprezentační média produkují „dílo“ komunikace,
- **3/ mechanická média** - telefon, rozhlas, televize fungují jako přenašeče obsahů z kategorie č.1 a 2. Oproti reprezentačním médiím jsou v tomto případě užívány technicky vytvořené kanály.

Tři roviny komunikačních problémů:

Weaver rozlišuje ve svém modelu **tři roviny komunikačních problémů**:

a/ technický problém - tj. jak přesně mohou být komunikované symboly přenášeny,

b/ sémantický problém - tj. jak přesně přenesené symboly sdělují zamýšlený význam,

c/ problém efektivity - tj. s jakým výsledkem, jak efektivně ovlivňuje obdržený význam chování ve srovnání s původním záměrem.

ZÁKLADNÍ TYPY KOMUNIKAČNÍHO ŠUMU

- a/ technický komunikační šum
- b/ sémantický šum
- c/ psychologický šum

INFORMACE, ENTROPIE, REDUNDANCE

INFORMACE je mírou nejistoty či entropie v dané situaci. Více nejistoty znamená více informace. Když je situace kompletně predikovatelná není přítomna žádná informace.

ENTROPIE představuje stav totální absence organizace - situace naprosto nepredikovatelná.

REDUNDANCE to, co je predikovatelné či konvencionální ve sdělení.

DAILY MIRROR

Tuesday, March 3, 1981

12p

VIOLENCE broke out as thousands of angry blacks marched through London yesterday.

The demonstrators were protesting at police handling of their investigations into a fire in which 13 black people died. Clashes broke out as the chanting marchers flooded into the City.

A 500-strong breakaway group attacked shops, wrecked cars and punched passers-by. In Fleet Street, the windows of a jeweller's were smashed in

By MIRROR REPORTERS

and trays of valuables smashed. Mirror cameraman Alisdair Macdonald was injured as he took dramatic pictures of youths looting the shops.

The violence spread to the West End, where clashes with police broke out. Seventeen officers were injured.

The march to Hyde Park set out peacefully from New Cross,

South London, where the children five victims died at a party.

Among the estimated 20,000 demonstrators were protesters from as far as Bristol, Manchester and Birmingham.

Later one black leader said: "I didn't want black kids causing trouble, but the police didn't need to use force."

Women and children were frightened and trampled and policemen were injured. But it should never have happened."

Flashpoint—Page 5. The Spoilers—Centre Pages.

Demo blacks clash with London police

VICTIM: A policeman is helped to safety.

FLARE-UP: Police and marchers clash at flashpoint of the "peaceful" demo that went wrong. Pictures: ALISDAIR MACDONALD

CONFRONTATION

1/ NEGATIVNÍ ZPĚTNÁ VAZBA

Jde o signál/y indikující odchylku, a umožňují tak zachovávat rovnováhu.

2/ POZITIVNÍ ZPĚTNÁ VAZBA

Znamená amplifikaci nebo akceptaci odchylky od normálu, z rovnováhy.

A 2/Komunikační model Harolda D. Lasswella

The Structure and Function of Communication in Society, 1948

- **A/ kdo mluví,**
 - **B/ co říká,**
 - **C/ jakých prostředků ke komunikaci užívá ,**
 - **D/ na koho se obrací,**
 - **E/ jaký účinek má tato komunikace na jejího příjemce,**
-
- ad a/ analýza institucí komunikátora a jejich kontrola
 - ad b/ analýza obsahu sdělení
 - ad c/ analýza jednotlivých typů masových médií
 - ad d/ analýza publika
 - ad e/ analýza účinků masových médií

KRITIKA PŘENOSOVÝCH MODELŮ

■ A/ INSTRUMENTALISMUS

Problém tohoto typu komunikačních modelů spočívá především v tom, že **chápu komunikaci primárně jako informaci, ne význam**. Redukují tak uvedený proces na směnu jakéhosi kvanta bitů, které jsou ovšem kompletně dekontextualizované.

Komunikační akt tak vypadá jako proces uložení ideí (jako objektů) do slov (jako kontejnerů), které jsou naloženy na koleje (kanál) a odeslány příjemci, který v kontejneru/slovech hledá ideje.

B/ LINEARITA

- **fixuje a odděluje role 'vysílače' a 'příjemce'**. Ale ve skutečnosti komunikace mezi dvěma diskutujícími zahrnuje ***simultánní*** 'vysílání' a 'příjem'.
- **Lineární jednocestný model připisuje příjemci sekundární roli**. Komunikace, ale není jednosměrná silnice, a to ani v situaci, kdy prostě jen posloucháme rozhlas či televizi.

II. SÉMIOLOGICKÉ KOMUNIKAČNÍ MODELY

- mají strukturální charakter a jejich primárním cílem je **popsat vztahy mezi jednotlivými elementy působícími v rámci procesu konstrukce významu.**
- modely se tedy nesoustřeďují na jednotlivé fáze komunikace, ale koncentrují pozornost na **strukturu vztahů**, které umožňují sdělení cosi označit.

- Jinými slovy, sémiotické komunikační modely se zabývají tím, **jak se z vizuálního, audiálního, taktilního, čichového či chuťového znaku stane sdělení.**
- Význam tak není ničím jiným než **interpretací, která vychází z užití znaků.**

SÉMIOTIKA/ SÉMIOLOGIE

(z řeckého semeion - znak)

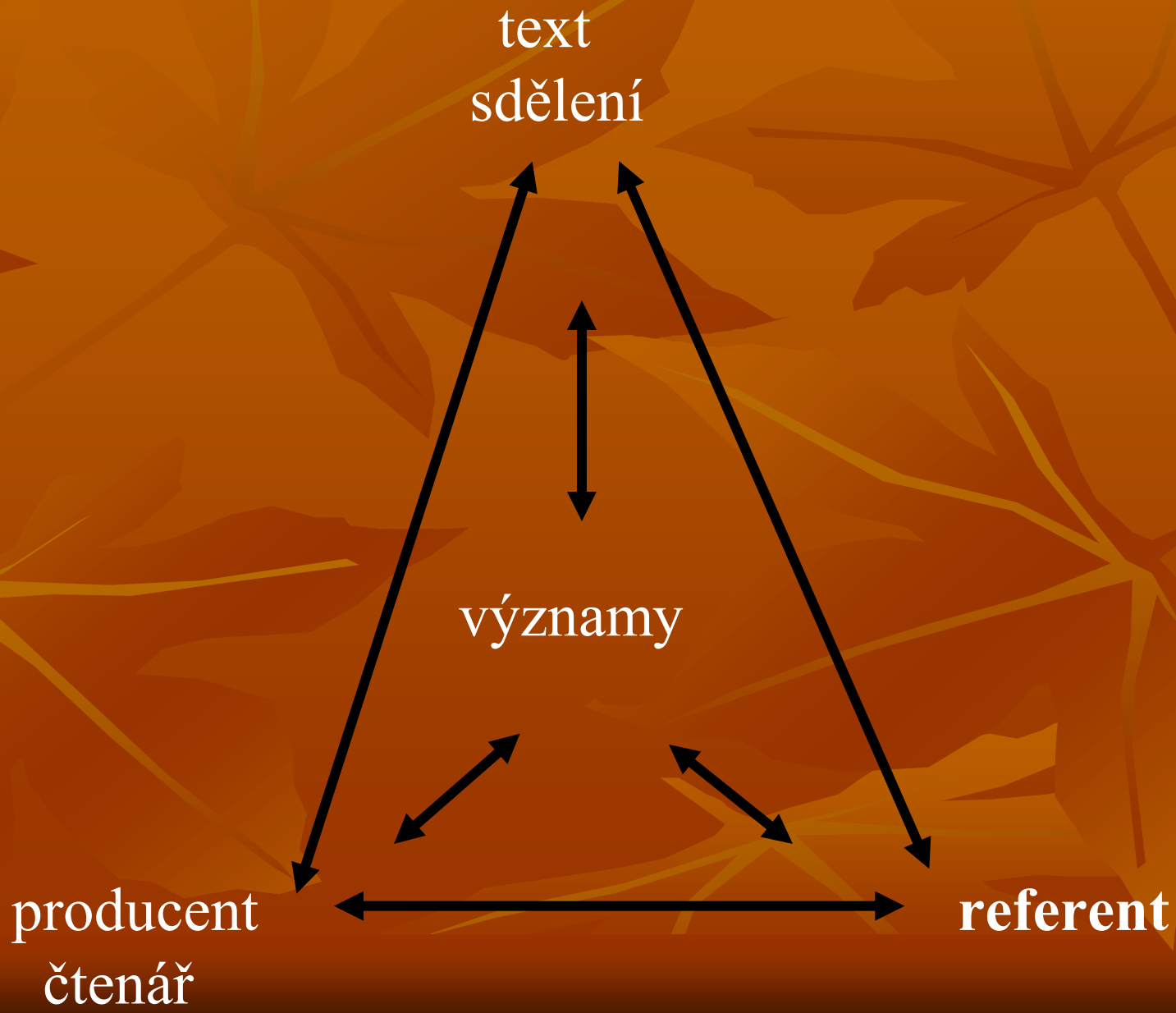
- **Sémiotika je vědní disciplína zabývající se znaky a významy.** Vytváří tak v rámci komunikačních studií specifickou výzkumnou oblast zaměřenou primárně na mechanismy **sociální produkce významů**, a to v rámci znakového systému.
- *„Věda, která studuje život znaků v životě společnosti“*
- *Cílem této vědní disciplíny je odpovědět na otázku „z čeho sestávají znaky a jakými zákony se řídí“ (Ferdinand de Saussure)*

- Sémiotika se zabývá **analýzou textů**. Označení „text“ zde je chápáno v širším smyslu.
- 'Text' může existovat v každém mediu a může mít povahu verbální, neverbální nebo zahrnovat obojí.
- Sémiotika se tak soustředuje na **abstraktní struktury, které nemůžeme pozorovat přímo jako vnější realitu**.
- Sémiotická východiska užívají jazykovědci, filosofové, psychologové, sociologové, antropologové, mediální, literární i estetická teorie, ale i psychoanalýza.

- **Sémiotika chápe realitu jako lidský konstrukt.**
- **Pravá podstata věcí neleží v nich samých, ale ve vztazích, které okolo nich konstruuujeme a následně promítáme mezi sebe a tyto jevy.**
- **Sémiotické komunikační modely se zabývají tím, jak se z vizuálního, audiálního, taktilního, čichového či chuťového znaku stane sdělení.**
- **Význam tak není ničím jiným než interpretací, která vychází z užití znaků.**

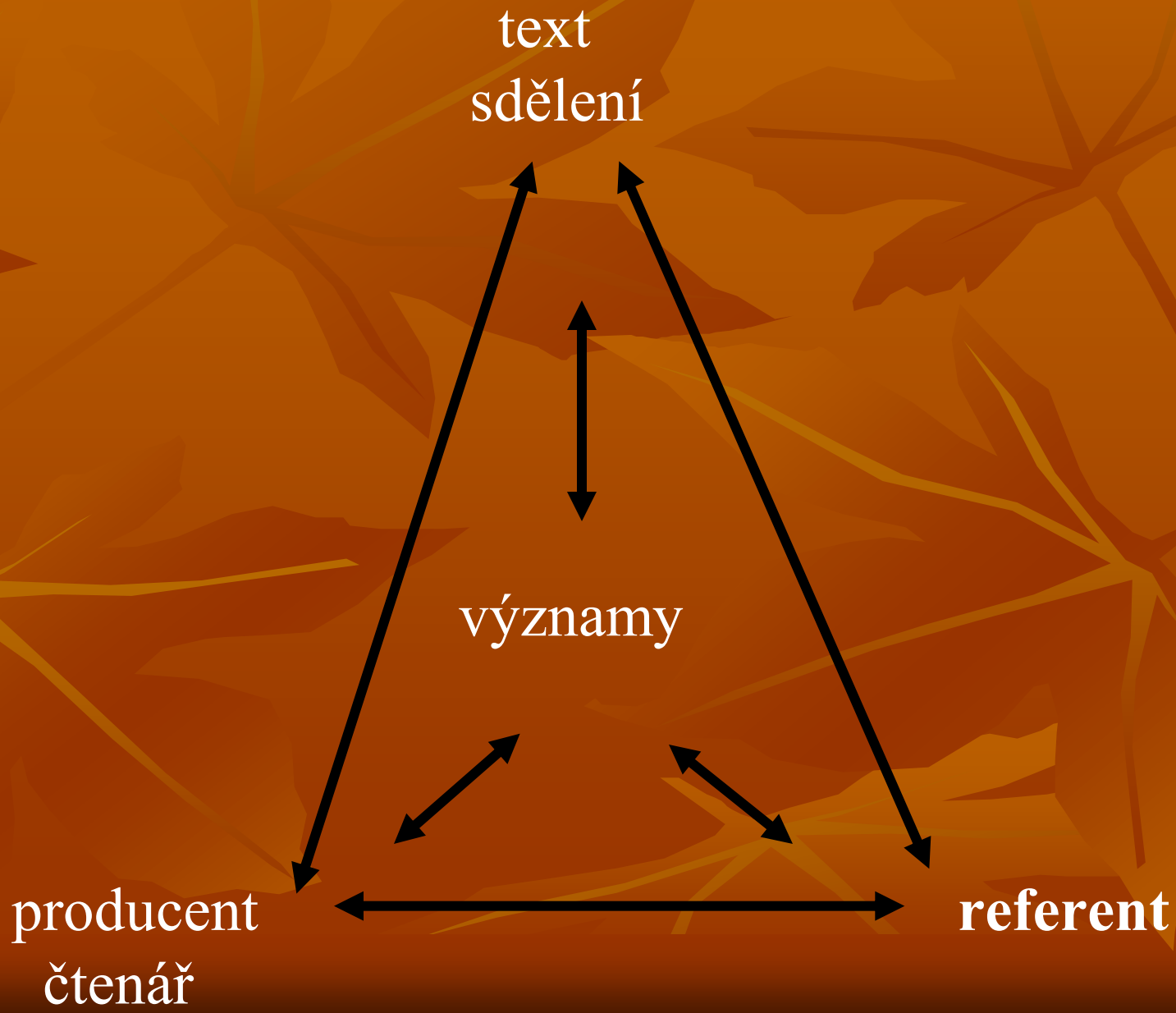
- Sémiotická škola chápe komunikaci jako proces tvorby významů: různé komunikační modely zde obyčejně představuje **triangulární schéma**
- *„Model konstrukce významu - označující/označované“* (Saussure, Ferdinand de ([1916] 1989): Kurs obecné lingvistiky)
- *„Model konstrukce významu – denotace/konotace/mýtus* (Barthes, Roland, 1967: Základy sémiologie.

SDĚLENÍ A VÝZNAMY

- **Většina modelů popisujících konstrukci významu sdílí podobnou formu, respektive zahrnuje tři základní elementy:**
 - **1/ znak**
 - **2/ objekt (referent), který znak zastupuje**
 - **3/ uživatele znaku**

SDĚLENÍ A VÝZNAMY

Základním cílem sémiotického přístupu je analýza mechanismu sociální produkce významů, respektive jejich role v mocenských vztazích.

■ Sleduje tři základní komunikační jednotky:

1/ **znaky** jako stavební kameny komunikace.

Soustředuje se přitom na analýzu různých typů znaku a způsobů jak sdělují význam svým

uživatelům. **Znaky jsou pro sémiotiku lidskými konstrukty.**

2/ **kódy** jako systémy, do kterých jsou znaky organizovány.

3/ samotnou **kulturu**, ve které dané znaky a kódy existují.

III. ZNAK A VÝZNAM

- **Homo significans**
- **Zdá se, že jako živočišný druh jsme přitahováni k tomu, abychom vytvářeli významy**
- **„Myslíme pouze ve znacích“ (Peirce)**
- **„Naše myšlení se realizuje prostřednictvím tvorby a interpretace znaků“.**

- Znaký nabývají formu **slov, obrazů, zvuků, vůní, chutí, jednání, objektů**
- Cokoliv může být znakem, ale jen v situaci, kdy je to interpretováno jako *'označující'* = něco, co *zastupuje* cosi jiného než sebe sama.

TEORIE ZNAKU

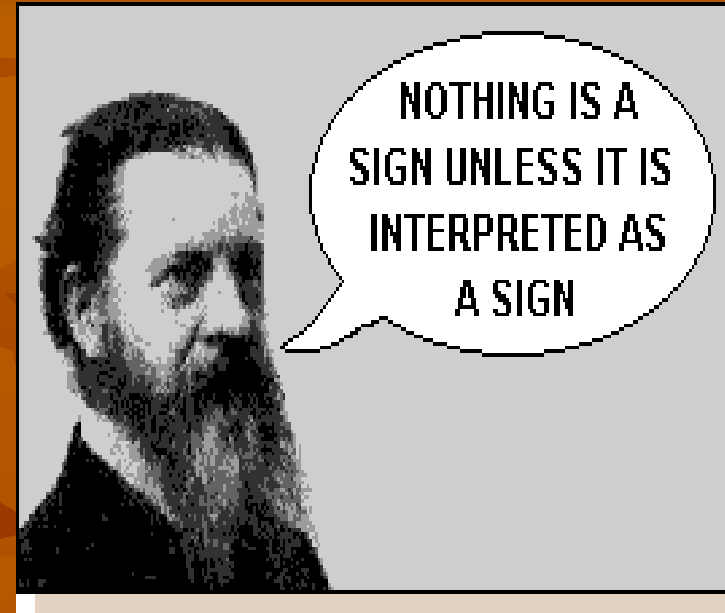
A/ Charles Saunders Peirce (1839-1914)

B/ Ferdinand de Saussure (1857-1913)

Charles Saunders Peirce (1839-1914)

**Znak je cosi fyzického, smysly
vnímatelného, něco co zastupuje
něco jiného než sebe sama.**

**Znak reprezentuje objekt či
referent v mysli interpreta.**

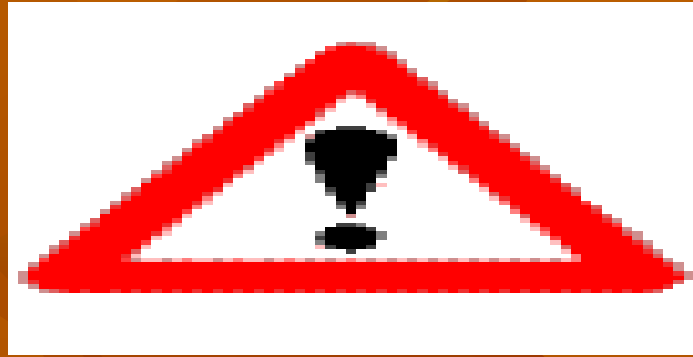

a/ **SYMBOL** - je znak, který funguje na základě nějakého obecně přijatého pravidla nebo asociace s objektem. Znaky symbolické se nepodobají objektu, ani s ním nemají přímé spojení.

b/ **IKON** - je znak, který se podobá svému objektu, respektive znak, který denotuje objekt jen na základě vlastních rysů, které se velmi blíží rysům objektu.

c/ **INDEX** - je znak, který funguje na základě vlastní faktické nebo příčinné souvislosti s objektem.

SYMBOL

- „Označující“ se nepodobá „označovanému“. Je v zásadě arbitrární nebo čistě konvenční. To znamená, že takový vztah musí být učen. (např. jazyk obecně, abeceda, čísla, Morseova abeceda, semafor, vlajka)

IKON(a)/IKONICKÉ:

- „Označující“ se podobá či imituje „označované“ (vypadá, zní, chutná, voní stejně nebo podobně).
- Například portrét, onomatopoe, metafora, zvukové efekty v rozhlasovém dramatu, imitovaná gesta apod.

INDEX/INDEXICKÉ:

- „Označující“ není arbitrární, ale je spojeno (fyzicky nebo kauzálně) s „označovaným“. Toto spojení je **pozorovatelné** nebo **odvoditelné**. Například:

- a/ *'přirozené znaky'* (kouř, hrom, stopy, ozvěna, nesyntetická vůně či chuť, lékařské symptomy (bolest, vyrážky, puls), měřicí nástroje /větrná korouhvička, teploměr, hodiny/,
- b/ *'signály'* (a otisk boty na dveřích, zvonek telefonu), ukazatele (a rozcestník), záznamy (fotografický, filmový, audio, video atd.),
- c/ *osobní 'znaky'* (rukopis, oblíbené fráze) a indexická slova ('toto', 'tady', 'tam').

MAPA

je

- **a/ indexická** v tom smyslu, že upozorňuje na umístění objektů,
- **b/ ikonická** v tom, že reprezentuje přímé vztahy a vzdálenosti mezi objekty
- **c/ symbolická** v tom, že užívá konvenční symboly, jejichž porozumění se musíme naučit.

**Der Teufels Rezeptbuch
Jingends gelobt, — aber erprobt.**

Vizuální zpracování mýtu o spojení Židů s ďáblem *Der Stürmer* (č. 28/1938.). Popisek:
„Ďablova kniha receptů. Všude neoblíbená, – leč prověřena.“

Jaber

1475 am Grünen Donnerstag war das Kindlein Simon 2 1/2 Jahr alt von den Juden umbracht

Mědirytina z 18. století, vyobrazení z mostecké věže ve Frankfurtu. Židovska žena vlevo obcuje s kozou za přihlížení d'abla. Dva muži obcuji se svini, zatímco židovské dítě saje její mleko. Horní část - motiv rituální vraždy Simona z Trentu

Jew

face

jewface.us

- **Znaky tedy nemohou být klasifikovány bez reference k záměru jejich uživatele v daném kontextu.**
- **Jedna osoba může též znak užívat důsledně symbolicky, jiná ikonicky a další indexicky. Když hovoříme o ikoně, indexu či symbolu, nemáme na mysli objektivní kvalitu znaku, ale uživatelovu zkušenost se znakem.**
- **Znaky též mění svůj modus v čase. V jistém smyslu je Rolls-Royce indexem bohatství, člověk musí být bohatý, aby si jej mohl koupit. Ale postupem času, sociálním užíváním se zde vytvořil konvenční symbolický znak bohatství.**

**Toto video
obsahuje ironii,
infantilní vtipy,
alergeny č. 4, 6, 11**

0:01 / 3:11

<https://www.youtube.com/watch?v=t6YAZg9BVJ4>

0:05 / 3:11

▶ ⏸ 🔊 1:10 / 3:11

2:29 / 3:11

Sobota, 8:01

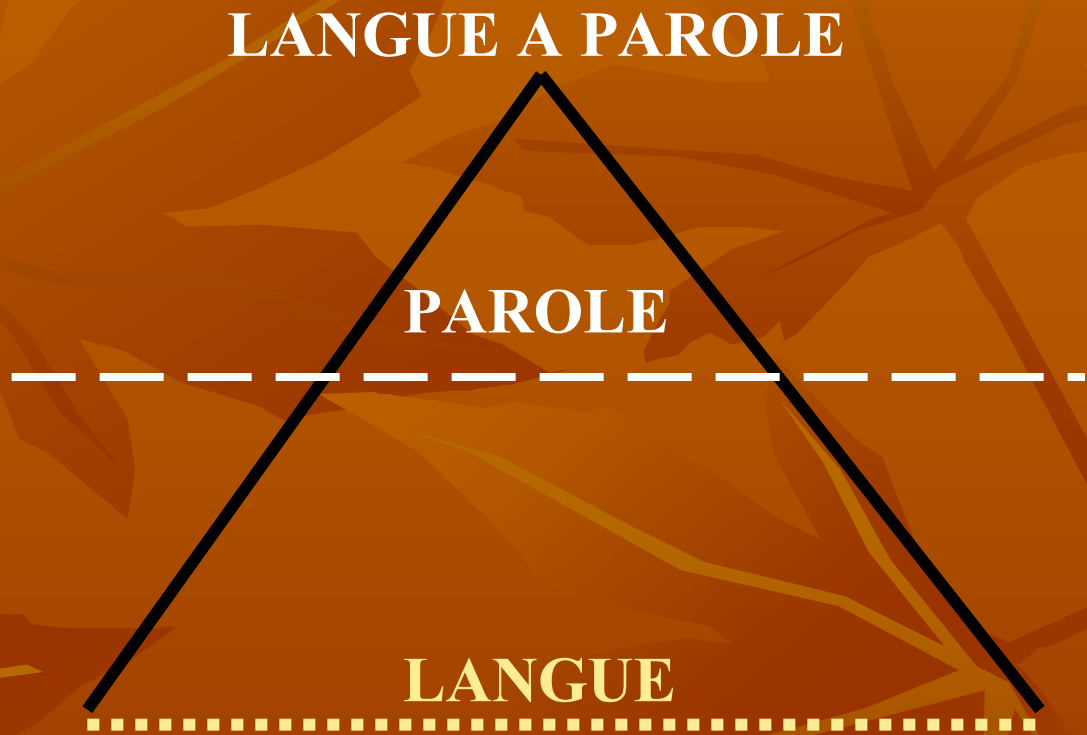
▶ ⏪ 🔊 2:51 / 3:11

⚙️ ◻️ 🗉

Ferdinand de Saussure

Ferdinand de Saussure (1857-1913)

- PRAVIDLA JAKÉKOLIV KOMUNIKACE JSOU SKRYTÁ ale
- znalost pravidel (langue) ještě negarantuje existenci SMYSLU („Colorless green ideas sleep furiously“).

SYNCHRONNÍ A DIACHRONNÍ

- Můžeme zde rozlišit dva základní přístupy:

A/ první vychází z toho, že:

komunikační praxe *determinuje* system

B/ druhý naopak předpokládá, že:

system předchází, *determinuje* komunikační praxi

(strukturální determinismus)

DVA TYPY ANALÝY

A/ Synchronní analýza se soustřeďuje na stav jazyka (parole) v jednom okamžiku.

B/ Diachronní analýza se zabývá proměnami jazyka v čase (langue).

Aplikujeme-li uvedené kategorie ne jen na jazyk, ale na sémiotické systémy obecně pak musíme rozlišovat mezi

A/ kódem a sdělením

B/ strukturou a událostí nebo

C/ systémem a užitím (ve specifických textech nebo kontextech).

- Aplikujeme-li tuto teorii na **tištěné či televizní zpravodajství** jako semiotický systém pak:

1/ PAROLOVOU STRUKTURU představuje:

- každý konkrétní článek,
- fotografie,
- reportáž, zpravodajskou relaci apod.

2/ LANGOVOU STRUKTURU představují:

- pravidla tvorby tištěného či televizního zpravodajství

SAUSSUROVA TEORIE ZNAKU A VÝZNAMU

Saussure navrhuje „dyadický“ či „dvouprvkový“ model znaku. Znak definuje jako složený z:

1/ „OZNAČUJÍCÍHO“ (*signifiant* /*signifier*/) - *formy*,
kterou znak na sebe bere

+

2/ „OZNAČOVANÉHO“ (*signifié* /*signified*/) – *pojmu-*
konceptu, který reprezentuje

ZNAK

je celek, který vznikl z asociace „**označujícího**“ a „**označovaného**“. Vztah mezi těmito kategoriemi pojmenoval Saussure jako „**označování**“ (signifikaci).

ZNAK

je pro Saussura psychická jednotka, pojem/akustický obraz, který sestává z

KOMBINACE

„OZNAČOVANÉHO“ a „OZNAČUJÍCÍHO“.

Každý unikátní pár vytváří unikátní znak.

Znak není spojením mezi

„věcí“ a „jejím pojmenováním“,

ale mezi

„KONCEPTEM-OBRAZEM“

a

„ZVUKOVÝM VZORCEM“

ZNAK

JE KOMPONOVÁN Z

OZNAČUJÍCÍHO
fyzická existence
znaku)

+ OZNAČOVANÉHO
(psychický pojem)

OZNAČOVÁNÍ
vnější realita

- „Zvukový (akustický) vzorec“ je posluchačovou psychologickou impresí zvuku, jak mu ji zprostředkovaly smysly.
- Tento „zvukový vzorec“ můžeme označit jako „materiální“ element pouze tehdy, když je reprezentací našich sensorických dojmů.
- Druhou „abstraktnější“ částí znaku představuje mentální obraz (koncept), ke kterému se označující vztahuje

obr. č. 16 Označující a označované

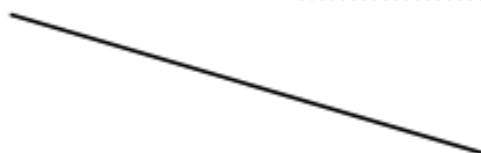
OZNAČUJÍCÍ

OZNAČOVANÉ

(fyzická forma v reálném světě)

(mentální pojem)

ZNAK

ZNAK

„OZNAČUJÍCÍ“

je fyzickou reprezentací toho, co vnímáme

- písmeno, slovo na papíře,
 - obraz
- zvuk šířený vzduchem
 - filmový záběr atd.

„OZNAČOVANÉ“

je mentálním obraz, ke kterému se označující
vztahuje.

- Proč se Saussurův model znaku vztahuje pouze ke „konceptu-psychickému obrazu“ a ne k „věci“ samotné?
- Tím, že hovoříme O věcech máme v mysli jejich představu, ale ne věci samotné.
- *Chování na základě představ je to, co slova běžně vyvolává. Pokud řekneme „Napoleon“ nepokloníme se dobyvateli Evropy, i když bude následovat výčet jeho titulů a válečných úspěchů.*
- Budeme o něm maximálně přemýšlet.

Audition

Phonation

Phonation

Audition

■ Hjelmslev (Hjelmslev 1961) užívá pojmy:

A/ 'vyjádření' a 'obsah', aby popsal

B/ **OZNAČUJÍCÍ** a **OZNAČOVANÉ**.

C/ **OZNAČUJÍCÍ** se jeví jako **FORMA ZNAKU**

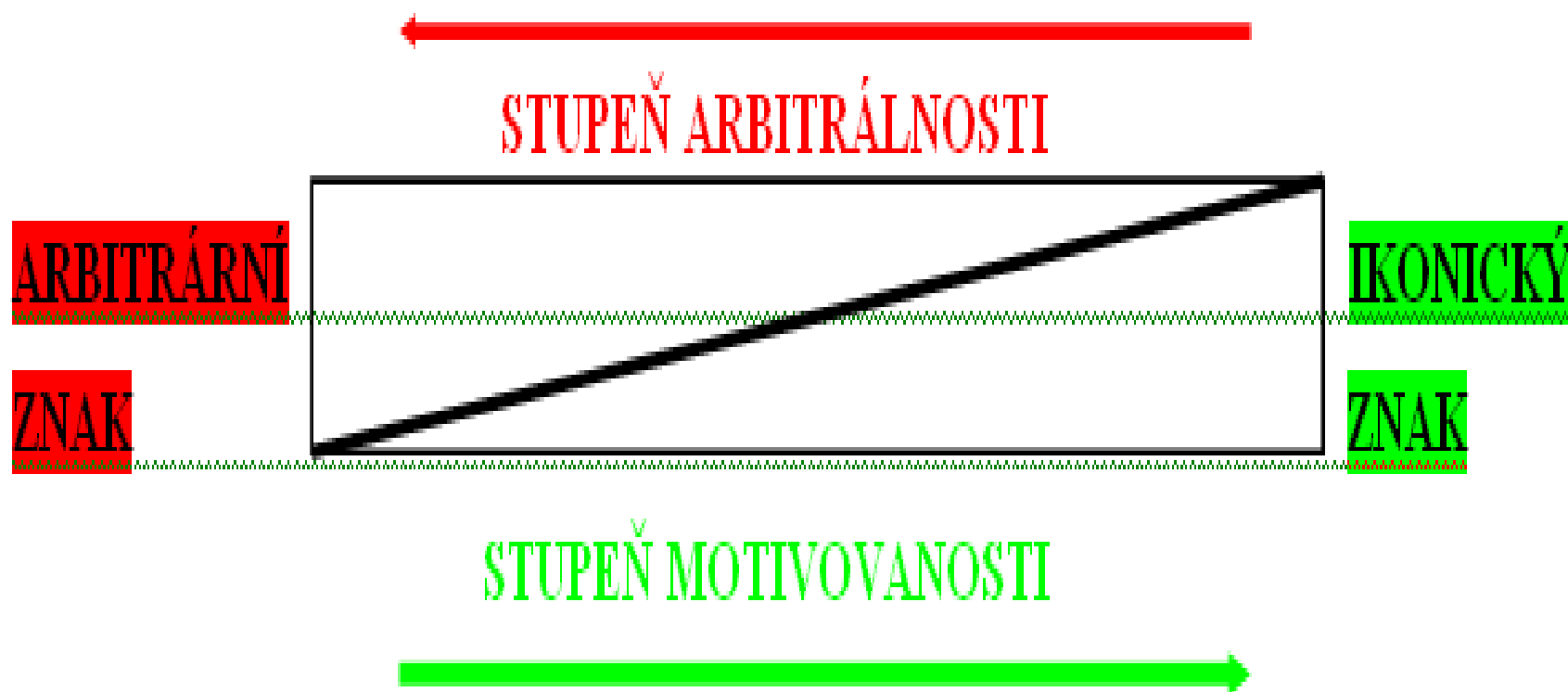
OZNAČOVANÉ jako **OBSAH ZNAKU** .

	Substance	Forma
Označující: rovina <u>vyjádření</u>	„ <i>Substance</i> “ vyjádření: fyzický materiál media (fotografie, zaznamenaný hlas, slova tištěná na papíře)	<i>Forma</i> vyjádření: jazyk, formální syntaktická struktura, styl
Označované: rovina <u>obsahu</u>	„ <i>Substance</i> “ obsahu: 'lidský obsah', textový svět, téma-předmět,	<i>Obsahová forma:</i> 'sémantická struktura'/ 'tematická struktura'

IV. ARBITRÁLNOST

- Ačkoliv označující má funkci zastupovat 'standing for' „označované“, neznamená to, že zde je nějaké nevyhnutelné, vnitřní, přímé spojení.
- V této souvislosti hovoří Saussure o *arbitrárnosti* znaku – či přesněji o arbitrárnosti spojení mezi „označujícím“ a „označovaným“.
- obr. č. 18 Škála motivovanosti znaku/ stupeň jeho konvencionality

obr. č. 18 Škála motivovanosti znaku/ stupeň jeho konvencionality

- **Motivované** verbální i vizuální (ikonické) znaky zůstávají nadále znaky, i když jejich podobnost s referentem nám paradoxně zastírá jejich původ.
- **Realismus** je zde plausibilní ne proto, že přesněji odráží realitu, ale protože je konstruován z toho, co je známé.

Specifická síla jazykových systémů je v tom, že je zde velký rozdíl mezi „označujícím“ a „označovaným“.

MOC OBRAZOVÝCH MÉDIÍ SPOČÍVÁ NAOPAK V TOM, ŽE ZDE DIFERENCE NENÍ.

MECHANISMUS SIMULTÁNNÍHO OZNAČOVÁNÍ

TV obrazovka i novinová zpráva
prezentuje jednotlivá označující

SIMULTÁNNĚ,

MECHANISMUS SIMULTÁNNÍHO OZNAČOVÁNÍ

zvyšuje zvláště v televizním zpravodajství i v tisku (zvláště tabloidním) **pozornost** konzumentů k prostorové kompozici sdělení

například „televizní obraz“ se skládá z množství různých znaků, které se navzájem podporují nebo modifikují.

- Podobně je tomu s **kombinací titulku, fotografie a textu v tištěných médiích.**

Sunday Mirror

Three days before the official list

Anna—her choice of picture

20p

December 28, 1980 No. 919

YOUR New Year Honours

By REVEL BARKER
LOVELY Anna Ford today wins the title she never wanted — Sex Symbol of 1980.

Britain's men rated the TEN beauty queens ahead of stammers like Sophia Loren, Bo Derek and Debbie Harry.

Anna, 36, has always preferred to be judged on the way she reads the news at Ten rather than her looks.

But was she furious at being voted the nation's favourite in an annual survey broadcastly conducted for the Sunday Mirror? Happily, not a bit.

"It's terrible, I'm afraid. Very sweet, and Anna when told the result. "I really am delighted."

Heroes

More than 1,000 men and women in all parts of Britain took part in the poll to compile YOUR New Year Honours List.

The survey (see Pages 10 and 11) included your top personalities and celebrities of 1980 and comes three days before the annual Honours List.

Man of the Year is the Pope and your favourite heroes are the SAS and McTear's Lads of the Iranian Embassy siege in London.

Anna also came third in the Women of the Year vote—behind the Queen Mother and The Queen.

"I'm really flattered to be included in a list like that," she said. "The girl who faces millions of viewers each night was naturally nervous."

"I'm on holiday and just about to go to the States," she said. "I couldn't wait to be photographed for this."

The picture here is the one Anna says she would most like to see in the Sunday Mirror readers to see.

Anna explained her ideas on glamour. "There has always been a misunderstanding about my

SEXY ANNA TOPS POLL

town," she said. "My complaint is that women are always talked about on the basis of how they look."

"You get headlines like 'Man and Blonde Die in Car,' as though I'm the only interesting thing about the woman in her hair, and it's sufficient to describe her as just 'blonde'."

Women are a lot more

interesting than that, and have lots of other facets.

"I'd like people to recognise it, that's all." —responsibilities think of Anna's sword.

—aid Rosanquist said "I said her extremely attractive — physically, intellectually and professionally. I am not in the least sur-

prised at the result of the poll. We get on well together and I would have voted for her."

TV star Bruce Forsyth said: "She is most attractive. I particularly like her when she has her hair up. She is a very lovely girl."

Actress Diana Dora said: "Many men who watch TV obviously sit there and fantasise about her."

Lake, said "I think she appeals to men's primitive instincts."

Top fashion designer Bob Gibb said: "Anna is just terrific. I designed some clothes for her once and although she is not beautiful in the classical sense she has a winning personality and charm."

Happy New Year

Na rozdíl od krásné literatury masově komunikované
zpravodajství sděluje svou „pravdu“
velmi imperativně, protože tak činí simultánně.

Znaky ani neřídí proces své obecné přijatelnosti, ani
nejsou izolovány od společenských střetů.

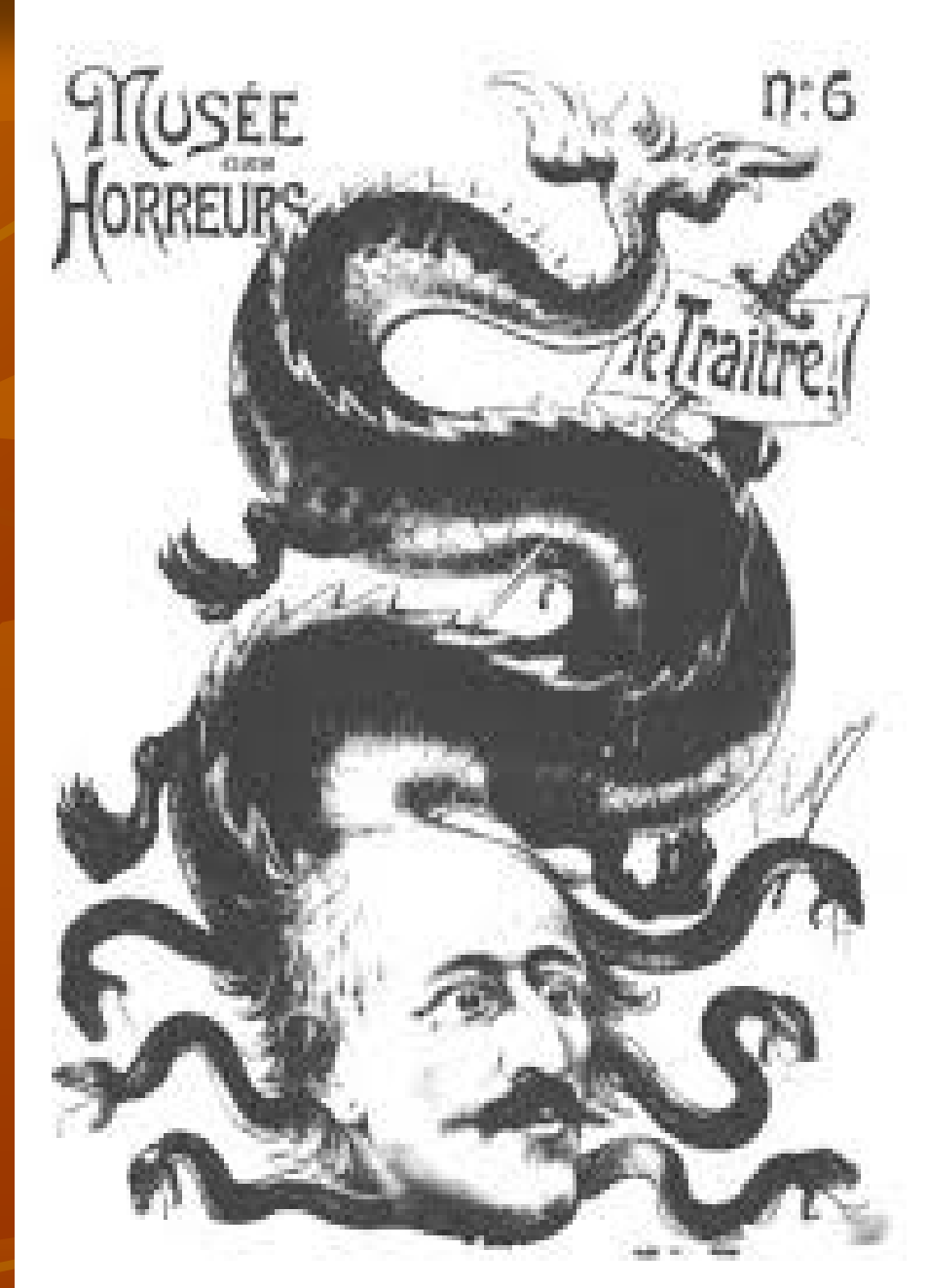
Lidé bojují o to, aby měli možnost **připsat vlastní
akcenty znakům, na kterých jim záleží a snaží se,**
aby tento význam jako výklad reality vydržel co
nejdéle.

Satan Mammon

Es hat der Teufel viele schon bestochen / Auf seinen Reim ist Klein und Groß gekrochen
Er macht auch nicht vor Klostermauern halt / Denn wer ihn nicht durchschaut, verfällt ihm allzubald

Stereotypizace: „Spojenectvi s d'ablem“ a „korupce penězi“
Der Sturmer (č. 22/1935, Žid se znetvořenou tvaří vystupuje jakožto d'abel, pokušitel, snažící se zkorumpovat čistou křesťanskou duši nabídkou sačku s penězi s popisem „devizy“.

V. ZNAK A SYSTÉM: SYNTAGMATICKÁ A PARADIGMATICKÁ ORGANIZACE ZNAKŮ

Sémiotická analýza vychází:

- 1/ z identifikace základních stavebních jednotek sémiotického systému
- 2/ strukturálních vztahů mezi těmito jednotkami

■ **Rozlišujeme tři typy systémových vztahů:**

a/ mezi označujícím a označovaným

b/ mezi znakem a dalšími součástmi systému

**c/ mezi znakem a jednotkami, které jej obklopují
v rámci konkrétní označující praxe.**

VÝZNAM VZNIKÁ NA ZÁKLADĚ DIFERENCE MEZI OZNAČUJÍCÍMI.

Tyto difference mají dvojí povahu:

a/ PARADIGMATICKOU

b/ SYNTAGMATICKOU

- **Rozlišujeme dva základní způsoby jak se znaky organizují do kódů.**

- Pro jevy v rovině **parole**, které jsou kombinací alespoň dvou elementárních znaků, je užíván termín

SYNTAGMA

- Syntagmatická rovina je **seskupením znaků v aktuálním užití**
- **Syntagmatické vztahy** se vztahují **intratextuálně** k dalším označujícím současně přítomným v rámci textu.

Pro jevy v rovině **langue** je užíván termín

PRADIGMA

Paradigmatické vztahy se vztahují intertextuálně k označujícím, které nejsou v textu přítomny.

- Paradigmatická rovina je proto nazývána někdy jako **dispoziční universum**,

A/ PARADIGMA:

PARADIGMATICKÁ ANALÝZA

- 1/ všechny jednotky v jednom paradigmatu musejí mít nějakou **společnou charakteristiku**,
 - 2/ každá jednotka paradigmatu musí být **jasně odlišena od ostatních**.
- **Paradigmatické vztahy patří do jedné sady, a to na základě funkce, kterou sdílí či plní.**

V případě filmových a televizních obsahů zahrnují paradigmaty způsoby:

a/ **změny záběru** (střih, zatmívání, prolnutí do jiného záběru apod.).

b/ **typ médií či žánr** také tvoří paradigma.

c/ **konkrétní mediální texty získávají význam též díky konfrontaci s alternativním použitím jiných médií a žánrů.**

PARADIGMATICKÁ ORGANIZACE ZAHRNUJE

- 1/ jak žurnalistické postupy výstavby sdělení (např. reportáže),
- 2/ tak i pravidla vizuální televizní komunikace (např. střihová skladba),
- 3/ i pravidla verbální komunikace apod.

PARADIGMATICKÁ A SYNTAGMATICKÁ ORGANIZACE

Krejčíř prý půjčil ČSSD šedesát milionů na kampaň

SYNTAGMA

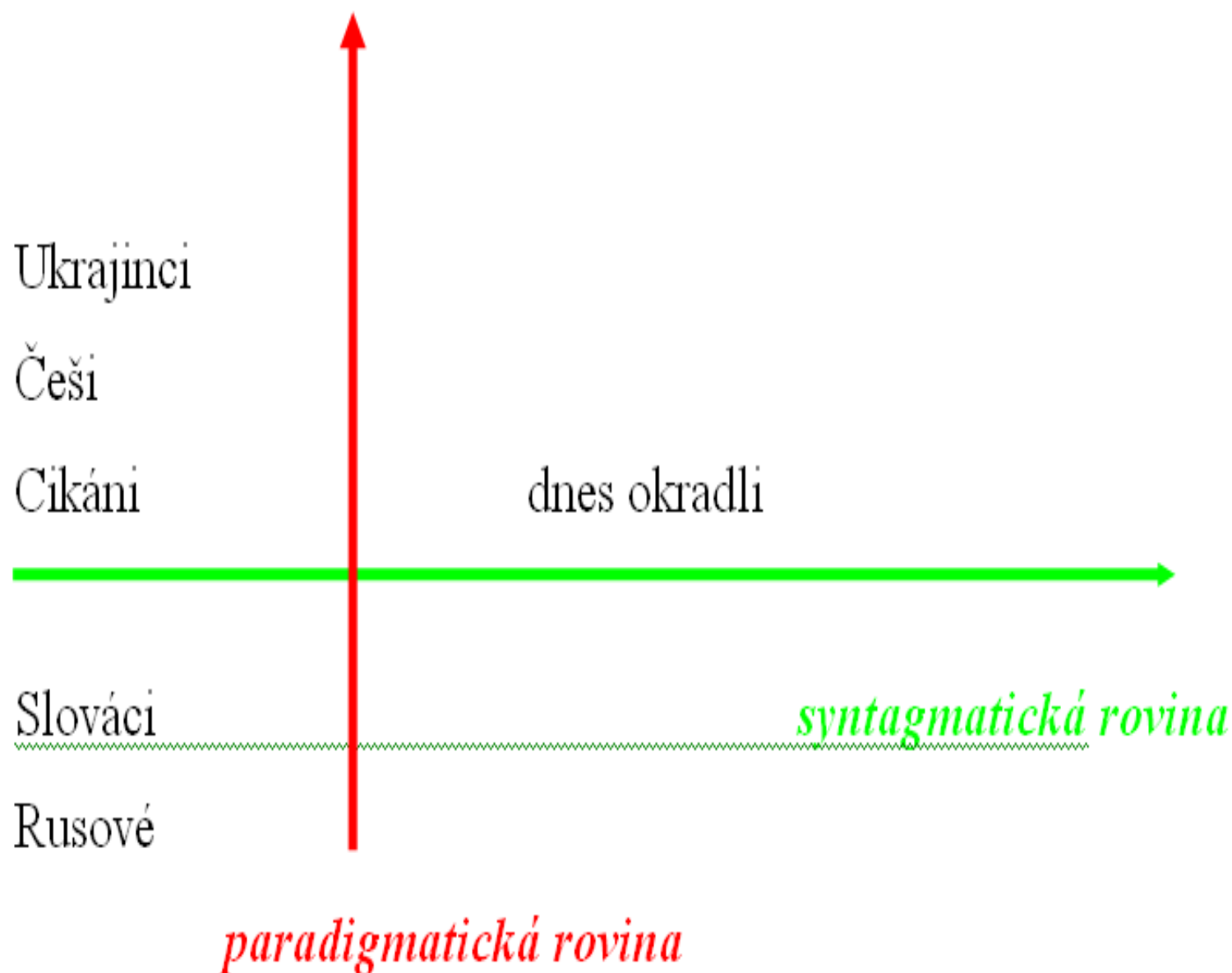

- podnikatel	- nepochybně	- daroval	- socanům	- milióny	- na volby
- hledaný zločinec	- podle policejního zdroje	- uplatil	- Grossovi	- podivné peníze	- na nejasné účely
- podezřelý	- podle nejmenovaného zdroje	- „věnoval“			
- <u>ČSOB</u>					
- KB	- podle Krejčíře				
- <u>ODS</u>					
- GROSS					
-

PARADIGMA

PŘI ZMĚNĚ JAKÉKOLIV SÉMANTICKÉ JEDNOTKY DOJDE K PROMĚNĚ CELÉHO SYNTAGMATU.

PARADIGMA A SYNTAGMA (výběr a kombinace)

Jodie Foster 'Parts of me are crazy'

First Reformed / ★★★★★ Hawke faces the apocalypse
Ranked! Paul Simon's albums

The Guardian

Trump tells May: soft Brexit will 'kill' UK hopes of US trade pact

Donald Trump's meeting with Theresa May on Monday was a crucial moment in the Brexit process. The US president's warning that a soft Brexit would 'kill' the UK's hopes of a trade pact with the US is a significant development. The UK government is now under pressure to clarify its position on Brexit.

More NHS child mental health cases than ever

There has been a significant increase in child mental health cases in the NHS. This is due to a combination of factors, including increased awareness, changes in the environment, and the impact of the COVID-19 pandemic. The NHS is struggling to cope with the rising demand for mental health services.

Welcome home PM invites Southgate's England team to No 10

The Prime Minister has invited the England football team to No. 10 Downing Street to celebrate their recent success. This is a traditional gesture of welcome for the national team.

Finance pustily ze zprávy jen drobky. Nechtějí prý ohrozit vyšetřování

Finance pustily ze zprávy jen drobky. Nechtějí prý ohrozit vyšetřování. The article discusses the financial aspects of a case and how the authorities are trying to balance transparency with the need for a thorough investigation.

Léky nahrazující heroin: černý trh s nimi kvete

Léky nahrazující heroin: černý trh s nimi kvete. The article reports on the growing black market for synthetic opioids used as alternatives to heroin, highlighting the challenges of regulation and the impact on public health.

Psychiatr stíhán za posudek na ženu, kterou ani nevyšetřil

Psychiatr stíhán za posudek na ženu, kterou ani nevyšetřil. The article describes a case where a psychiatrist is being prosecuted for issuing a medical certificate without conducting a proper examination, raising questions about medical ethics and legal liability.

EUROJACKPOT SE VYŠPLHAL NA 1,137 MILIARDY Kč
EURO JACKPOT
LADISLAV ŠARÝ ČERNÝ

Paradigma a syntagma (výběr a kombinace)

- teroristy unesené letadlo bylo sestřeleno

- nepřátelské špionážní letadlo
s 300 cestujícími na palubě bylo zastaveno v letu

syntagmatická rovina

B/ SYNTAGMA: SYNTAGMATICKÁ ANALÝZA

Syntagma představuje kombinaci jednotlivých vybraných znaků z paradigmat.

A/ **psané slovo** je vizuálním syntagmatem komponovaným ze sekvencí paradigmatických voleb písmen.

B/ **věta** je syntagmatem slov.

C/ **oblečení** je syntagmatem složeným na základě výběru z paradigmat klobouků, kravat, košil, kalhot, bot apod.

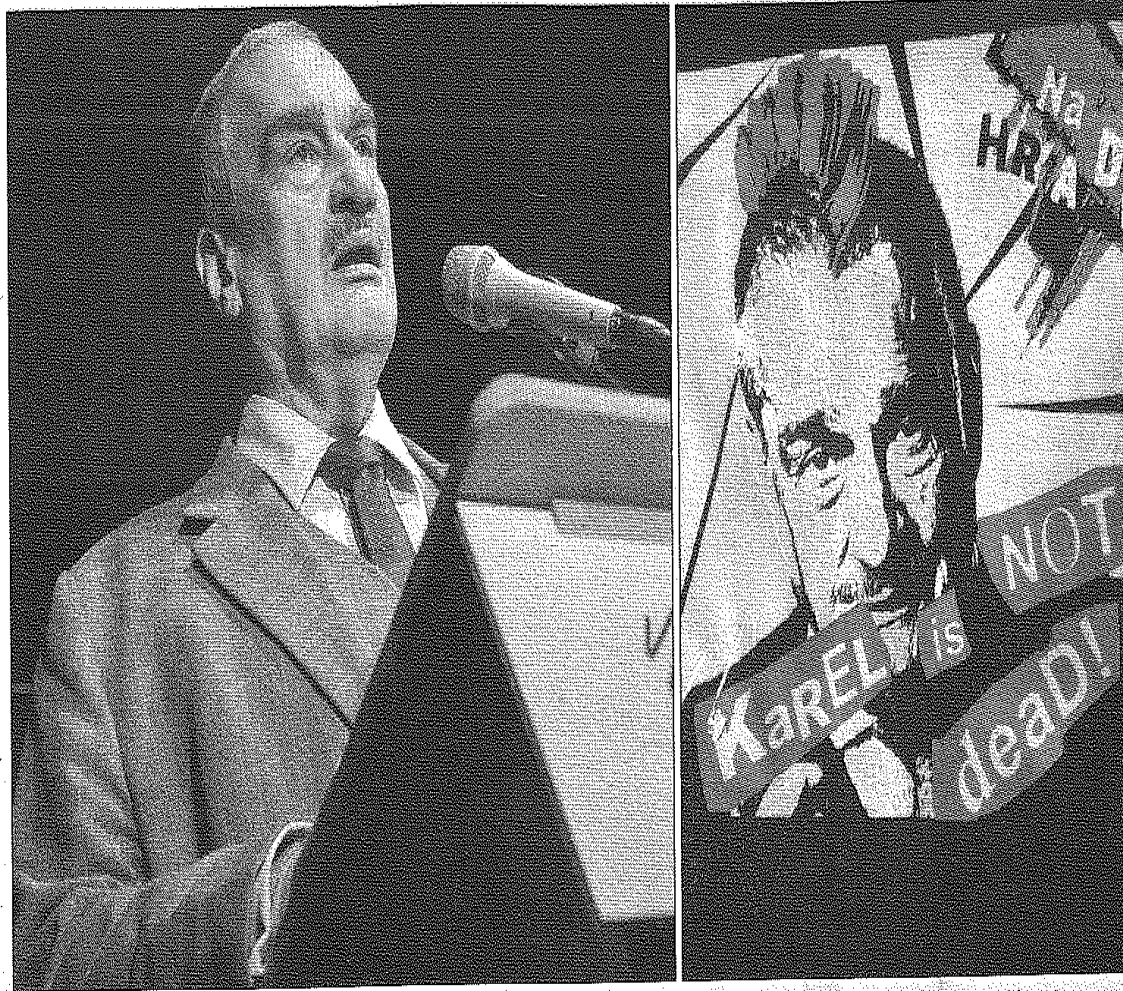
D/ **hlavní televizní zpravodajství** je komponováno syntagmaticky z osmi a více příspěvků, které jsou paradigmaticky vybírány z řady možných událostí, které byly zpracovány do podoby zpráv vlastní redakcí nebo agenturami a pod.

- Konstrukce syntagmatu podléhá **pravidlům či konvencím**, na základě kterých jsou kombinace uskutečňovány.

A/ v jazyce jsou to gramatická nebo syntaktická pravidla.

B/ ve zpravodajství jsou to pravidla tvorby
(např. řazení příspěvků, organizace a kompozice titulky apod.)

Pankáč Schwarzenberg už odstartoval

Kandidát TOP 09 na Hrad Karel Schwarzenberg představil na včerejší tiskové konferenci i své nové tričko.

Foto PRAVO – Petr Horník

Ministr zahraničí a šéf TOP 09 Karel Schwarzenberg včera odstartoval svou prezidentskou kampaň. Voličům slíbil, že když se na Pražský hrad dostane, zůstane stejným, jako je dnes. „Kdyby mně to ale stouplo do

sebeironickou hláškou, která zli dověla: „Když se kecaj nesmysly, raději spím.“

Včera Schwarzenbergovi lidé rozdávali novinářům tričko, na kterém je šéf české diplomacie zpodobněn jako pankáč s kohoutkem na hlavě a s nápisem „KAREL IS NOT DEAD!“

Na Hradě by chtěl pokračovat ve šlápěch Václava Havla, který byl jeho „vynikající učitel a nedostupný vzor“. Podle svého programu bude k dění v republice kritický. „Všechny nepravosti hodlám nazývat pravým jménem a podpořím příchod nových mo-

vychyluje, že závaží tihnou jednou stranou. Já mám obavy, aby se česká loďka nepřevrhla,“ uvedl Schwarzenberg. Dodal, že prezident by neměl příliš do politiky a konání vlády zasahovat.

Na dotaz, zda by bránil vzniku vlády ČSSD a KSCM, uvedl: „Pre-

Měl by se daňový balíček, a tedy i důvěra Nečasově vládě, schvalovat ve Sněmovně až po kongresu ODS, který bude už za dva týdny? Tak by si to zřejmě přál premiér Petr Nečas a část občanských demokratů.

Signál dal vůdce rebelů Petr Tluchoř, který navzdory jednání se špičkami ODS už oznámil, že „daňový balíček je mrtvý“.

ČSSD a vládní TOP 09 i rebelové v ODS však tlačí na to, aby bylo jasno už příští týden. To by mohlo přiblížit pád vlády, od kterého si soc. dem. slibuje i přiblížení nových voleb. Nejspíš by to vedlo i ke změně v čele ODS.

Vůdce rebelů Petr Tluchoř už sdělil, že nezná „žádný důvod, aby se balíček schvaloval až po kongresu“. Stejně mluví i další

kládat to. Tedy ještě před kongresem ODS,“ řekl.

Také Boris Štátný čeká, že balíček už nebude oživen.

„Jako loajálnímu poslanci je mi jedno, kdy se bude hlasovat. Ale je to rozhodně důležité pro vedení ODS, které by na kongresu mohlo dostat tolik potřebnou zpětnou vazbu od delegátů z regionů. Může získat mandát, že ústup od programových cílů a zvyšování daní je v pořádku, nebo naopak. Jsem přesvědčen, že i kvůli našemu dalšímu působení ve vládě je důležité znát názor kongresu,“ sdělil Právu.

Na Tluchořova slova, že daňový balíček je mrtvý, opáčil: „Pokud ODS nerezignuje na své principy, tak balíček už je v tuto chvíli na pokraji smrti, na říze-

PROBLÉMY S VLASY

Na čtené dotazy čtenářů znovu zveřejňujeme adresu firmy SENS, která se úspěšně zabývá prodejem minerálních vlasových preparátů TH. Je to SENS - 697 01 Kyjov, Komenského 606, tel.: 518 611 517. Před nedávnem jsme s vedením této firmy přinesli rozhovor o problematice vypadávání vlasů a o přípravcích TH, které tato firma velmi zdařile uvedla na tuzemský trh. Dozvěděli jsme se o výrobcích TH, které vyvinuli podle nejnovější technologie špičkoví odborníci ze tří států. Jedna kompletní kúra i s přesným návodem použití se skládá ze dvou kusů krému TH (1 ks 330,- Kč) a šampónu TH (330,- Kč). Celou kúru tedy pořídíte za 990,- Kč. Dle obrovského ohlasu spokojených zákazníků se konečně osvědčil preparát, který skutečně zastaví padání vlasů a obnoví jejich nový růst. Zároveň nás zástupci firmy ujistili, že tyto přípravky jsou k dostání nejen v místě firmy, ale velmi rychle využijí písemně i telefonické objednávky, a to zasláním zboží na dobírku.

(Inzerce) PFS8490

připravil M. K.

Doufám v eutanázii balíčku, řekl Štátný z ODS

V. VÝZNAM A HODNOTA ZNAKU

Význam neexistuje v individuálních znacích, ale musíme jej derivovat z kontextu jednotlivých znaků. Nejsou žádné praideje, obsahy, na základě kterých by byly definovány znaky či pojmy, ale jejich význam je dán tím, čím se liší od ostatních částí systému.

DRUHÝ PLÁN ZROZENÍ VÝZNAMU: HODNOTA ZNAKU

- Vedle vertikálního propojení „označujícího“ a „označovaného“ v každém znaku je zde ještě druhá rovina konstrukce významu - vztah *mezi* jednotlivými znaky.
- Zatímco „označování“ závisí na vztazích mezi dvěma částmi znaku, **HODNOTA** znaku je determinována vztahy **mezi znakem a ostatními znaky** v daném znakovém systému jako celku.

OZNAČOVANÉ
OZNAČUJÍCÍ

OZNAČOVANÉ
OZNAČUJÍCÍ

OZNAČOVANÉ
OZNAČUJÍCÍ

- **Hodnota** představuje **vztah znaku k dalším znakům v systému**. Hodnota je to, co nejvýrazněji význam determinuje, ale **nejde o význam**.
- Například ke stanovení toho jakou **hodnotu** má jedno Euro je třeba vědět, za co jej lze směnit například při porovnání s dolarem.
- **O hodnotě však nemůžeme mluvit, pokud je znak či pojem zaměnitelný za něco jiného. V takovém případě jde o stejný význam.**

- Saussurova koncepce znaku je diferenční.
- Jazyk představuje systém **funkčních diferencí a opozicí**.
- V jazyce stejně jako v ostatních sémiologických systémech je to, co **odlišuje znak zároveň i tím, co jej konstituuje**.
- „Jednopoimový“ jazyk je v tomto ohledu nesmysl – jeden pojem by byl aplikován na vše a nediferencoval by nic.

Jako příklad můžeme užít šachovnici:

Hodnota

každé šachové figurky závisí na její pozici na šachovnici.

ZNAK JE TAK VÍCE NEŽ JEN SUMA JEHO ČÁSTÍ.

Například reklama zabezpečuje
'umístění - positioning'
produktu na principu difference.

Nejde tedy o *vztah reklamních označujících
k reálnému světu referentů,*
ale o co nejvýraznější diferenciaci
každého reklamního znaku od dalších znaků
v reklamním systému.

VÝZNAM, HODNOTA A SMYSL SDĚLENÍ

SDĚLENÍ A VÝZNAMY

OZNAČOVANÉ
OZNAČUJÍCÍ

OZNAČOVANÉ
OZNAČUJÍCÍ

OZNAČOVANÉ
OZNAČUJÍCÍ

SMYSL

- Strukturalismus se snaží odhalit **pojmové struktury**, na základě kterých jednotlivé kultury organizují své vnímání a chápání světa.
- Strukturalismus ovšem neodmítá existenci vnější univerzální reality, ale **popírá možnost či schopnost lidských bytostí tuto realitu uchopit v její objektivní, kulturně nepodmíněné podobě.**

**STRUKTURALISMUS SI KLADE ZA CÍL ZJISTIT
JAKÝM ZPŮSOBEM LIDÉ DÁVAJÍ SVÉMU
ŽIVOTNÍMU SVĚTU
SMYSL.**

BINÁRNÍ OPOZICE, LOGIKA KONKRÉTNÍHO

„Svět nemůžeme poznat v jeho vlastních pojmech, ale pouze skrze pojmové struktury naší kultury.“

CLAUDE LÉVI-STRAUSS (1908-2009)

- Pojmy jsou definovány ne pozitivně tj. z pohledu jejich obsahu, ale negativně v kontrastu s dalšími jednotkami ve stejném systému.
- **Komunikát** (pojem, sdělení, promluva, záběr, střih apod.) je tím, čím ostatní nejsou.
- Jedním z nejmocnějších nástrojů tvorby významů jsou tzv. **binární opozice**, které v rámci své strukturální antropologie užívá **Claude Lévi-Strauss** (*základní opozici tvoří následující dichotomie*

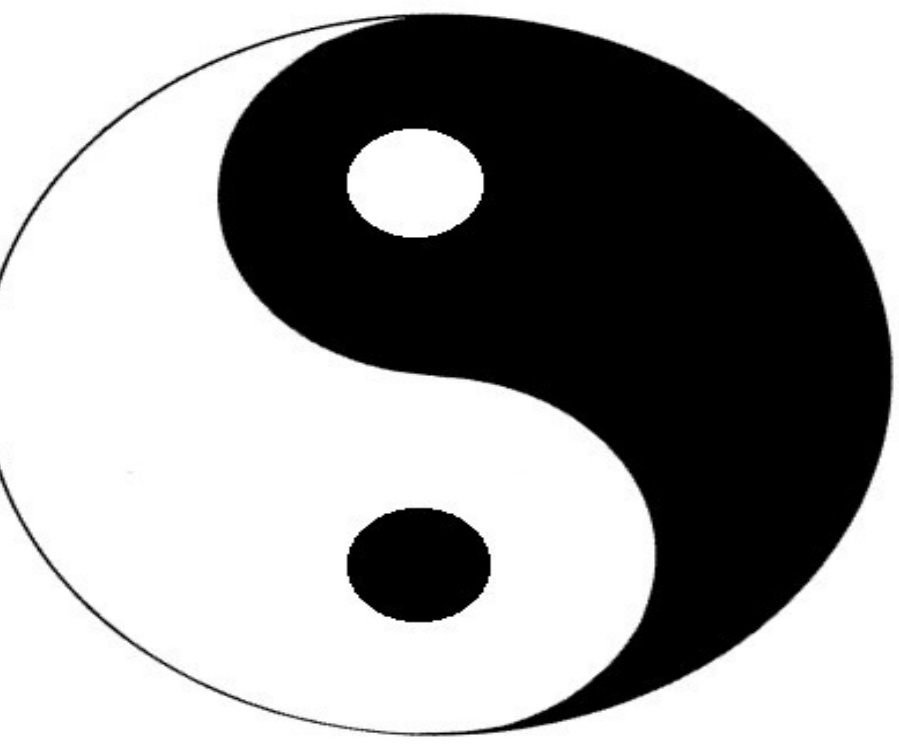
příroda/kultura,

život /smrt/

■ SYSTÉM BINÁRNÍCH OPOZICÍ

- sestává ze dvou vzájemně spjatých kategorií, které ve své nejčistší formě zahrnují universum.
- V rámci dokonalé binární opozice je vše buď v rovině A nebo B. **Aplikace tohoto principu nám umožňuje dávat světu smysl.**
- Kategorie A ovšem nemůže existovat sama o sobě, jako esenciální kategorie, ale jen ve strukturovaném vztahu s kategorií B.
- Kategorie A dává smysl pouze proto, že není kategorií B.

- Jinými slovy, binární opozice charakterizuje **kontrastní vztah znaků stojících ve významové opozici.**
- Například **město/vesnice, muž/žena, dítě/dospělý, veřejné/soukromé, civilizované/ divoké.**
- Binární opozice, stejně jako všechny znaky systému nejsou přirozenou strukturou, ale jde o **kulturní výtvoř.**

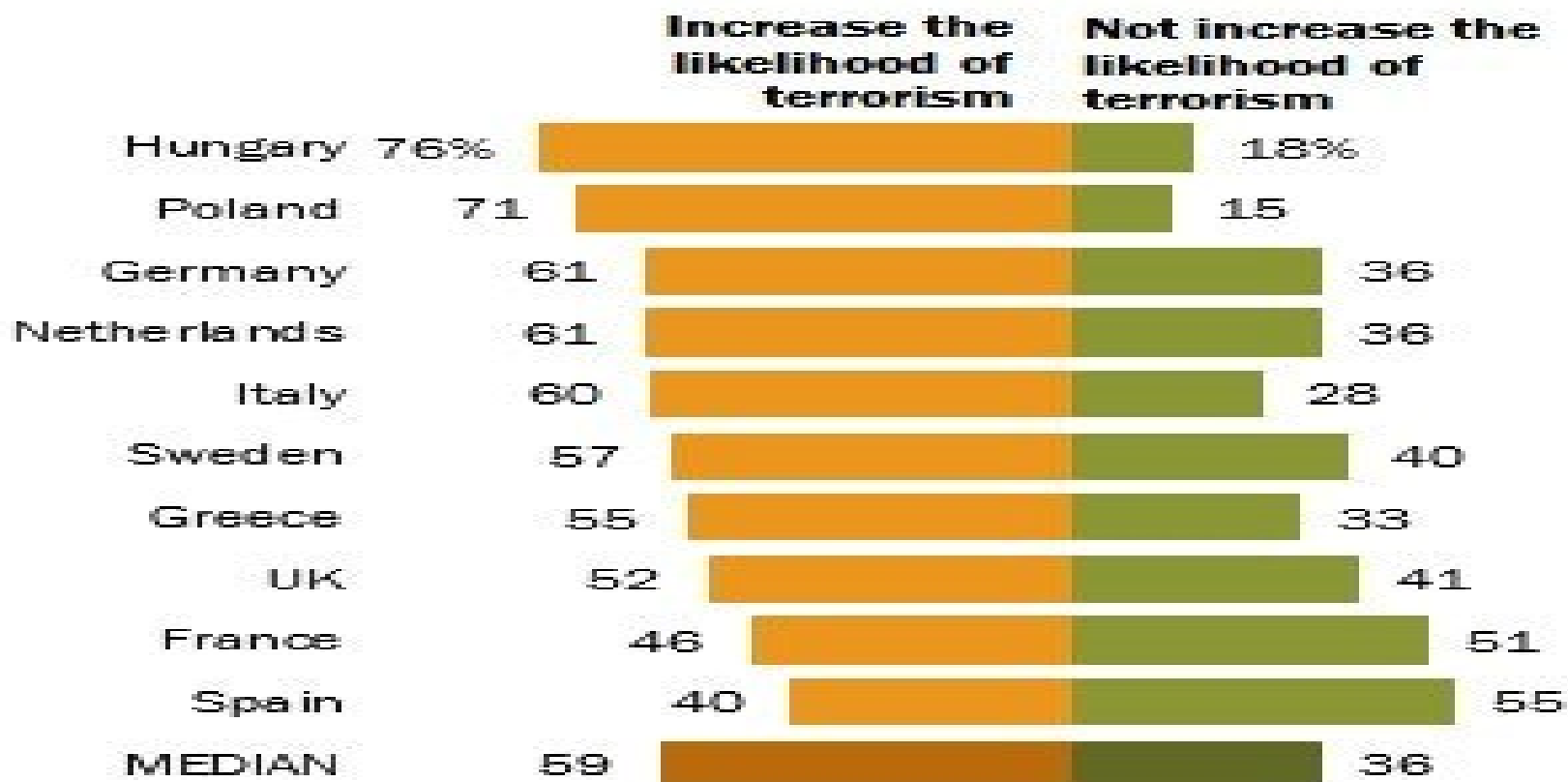

The Observer

Many Europeans concerned refugees will increase domestic terrorism

Refugees will ___ in our country

Source: Spring 2016 Global Attitudes Survey.

PEW RESEARCH CENTER

- Binární opozice tak pomáhají uspořádat významy. Například město a venkov charakterizují následující opozice:

město

umělé

znečištěné

přelidněné

vzrušující

komerční

nebezpečné

venkov

přirozený

čistý

liduprázdný

nudný

nekomerční

bezpečný

- Uvedený seznam zahrnuje konotace města a venkova, které ve svém celku vytvářejí **MÝTUS** městského a venkovského života.

- Jiným příkladem ilustrujícím roli a přítomnost binárních opozicí v kultuře je **příběh stvoření v knize Genesis**.
- Nemusíme jej číst jen jako naraci o stvoření, ale též jako **vyprávění o zrodu kulturních kategorií**, které tomu vyprávění dávají smysl:
 - **temnota zde byla oddělena/ od světla/**
 - **země od /vzduchu/**
 - **země byla rozdělena do kategorií půdy /a vody/**
 - **vody se zde dělí do vod mořských – neplodných/ a vod nebeských plodných (deště).**

SMYSL DRUHÉHO STUPNĚ

Poslední příklad demonstruje mechanismus vytváření
smyslu druhého stupně,

**Jsou využity kategorie, které existují v přírodě, které jsou
pro nás příkladem
vnější reality.**

(VODA)

**Ty pak jsou použity k vysvětlení
obecnějších a kulturně specifitějších pojmů.**

(NEBE)

Konstrukce binárních opozicí je univerzální proces vytváření smyslu.

Je univerzální proto, že

a/ je produktem biologické struktury lidského mozku a je tedy **druhově specifická**,

b/ objevuje se ve všech kulturách a společnostech.

VÝZNAM A SMYSL

■ Existuje rozdíl mezi tím:

a/ co komunikát znamená a

b/ tím k čemu mimo jazyk odkazuje

SMYSL

**ZÍSKÁVÁ KOMUNIKÁT TAK, ŽE JE UKOTVEN V
PŘÍRODĚ, S CÍLEM, ABY SE JEVIL JAKO
PŘIROZENÝ.**

**A ZAKRÝVÁ TAK, ŽE JDE O
KULTURNÍ PROCES.**

To znamená, že opozice zjevně přírodních kategorií -
jako jsou

mořské vody a dešťové vody

jsou užity k vysvětlení a

NATURALIZACI

mnohem abstraktnějšího, kulturně specifitějšího
pojmu

NEBESKÉ PLODNOSTI

- Média často užívají binárních opozice, aby **efektivněji strukturovaly své reprezentace.**
- Text, který užívá mechanismu binárních opozicí obvykle **připisuje pozitivní hodnotu jedné straně, aby vynikla nepřijatelnost strany druhé.**
- Například opozice **MY : ONI** bývá nezřídka užívána v nacionalistickém kontextu s cílem posílit národní identitu apod.

There is a peculiar variance of facial expressions of Macron, Merkel & Trump while looking at Putin - at today's event in Paris

 Přeložit: Tweet

LOGIKA KONKRÉTNÍHO

jde o univerzální mechanismus či proces vytváření
smyslu abstraktních pojmů

metaforickou transpozicí jejich struktury diferencí
na **diference konkrétních pojmů**,
které se jeví jako

PŘIROZENÉ

Anomální struktury (kategorie)

speciální případ nezapadající do systému binárních opozicí:

a/ sedí na dvou židlích a zatemňují jasnost svých hranic.

b/ tyto kategorie mají v sobě příliš významů a ohrožují proces vytváření smyslu. Musí být proto kontrolovány.

Například reprezentace adolescentů:

nejsou ani dětmi ani dospělými, a proto jsou často schematicky zobrazováni jako problematičtí.

**Nepravidelné struktury mají vždy dva zdroje:
PŘÍRODU A KULTURU.**

**Například had v knize Genesis není ani pozemské
zvíře, ani mořský živočich, ale má
charakteristiky obojího.**

Takové kategorie bývají označovány jako
SVATÉ nebo jsou **TABUIZOVÁNY**.

Například cizí etnicita, zdravotní znevýhodnění,
homosexualita apod. zatemňuje, ohrožuje jasnost přirozeně
daných kategorií. Jsou proto obklopeny
různými typy tabu – **MORÁLNÍM, PRÁVNÍM** atd.

Klaus dal hlas ODS a popíchl koalici

Jan Rovenský

Prezident Václav Klaus včera na nic nečekal a hned jako první po otevření volební místnosti přišel vhodit listek se jménem senátního kandidáta ve svém obvodu v Praze 8. Respektive kandidátky Klaus, který na rozdíl od prvního kola totiž přišel bez manželky Livie, vlezl novinářům napovzděl, že volil Daniela Filipovicou z ODS, nikoli komunistu Jiřího Dolejše. „Volby jsou intimní záležitostí. Ale každý ví, že jsem zakládá ODS a že jsem v hlavním táboře houbov toho, abychom se zejména v ekonomické oblasti zbavili komunismu a komunistického dě-

dictví. Myslím, že se docela dá hádat, koho jsem volil.“ řekl Klaus. Vyhraněný soubor dvou stranických protipólů tak Klaus

Prohra by měla zatřást se všemi, aby příští volby nedopadly jako dnes

Václav Klaus

poprvé přiměl veřejně sdělit, jak volil. Dosud vždy odkazoval na tajnou volbu.

Prezident se po vhození listku do urny vrátil ke svému čtvrtému proslovu pro Konfederaci politických vězňů, ve kterém kritizoval vládní strany, že se k prohře,

kteřá po listopadu 1989 nemá předcedens, jasně nepřihlásily. Také jim vzkázal, že viníky výsledků voleb by nehledal na straně ani s charismatickými lidry, kteří svým šarmem oslňují voliče. „Viděl jsem absenci i na druhé straně, a to je pro mě pravá příčina toho, jak minulý týden dopadly volby.“ dodal.

Včera v kritice nekomunistických stran pokračoval. „Nemyslím si, že ty volby někdo vyhrál, spíše si myslím, že ty volby někdo prohrál. A nikde jsem neviděl, že by ty strany, které volby vyhrály, měly ty nejlepší podmínky, lebný program, který by si každý z občanů ČR pečlivě prostudoval, byl jím oslněn a rozhodl se, že ted

pájde volit, že ho ted přesvědčily.“ podotkl.

Podle Klausových slov sociálně demokratické a komunistické nepříteli ani s charismatickými lidry, kteří svým šarmem oslňují voliče. „Viděl jsem absenci i na druhé straně, a to je pro mě pravá příčina toho, jak minulý týden dopadly volby.“ dodal.

Šťastný doufá v jeho návrat

Klaus odmítl, že by ve volbách existovalo menší zlo, podle něj je to zjednodušující pohled. „Vždyt přeci nejsou o zlu a nezlu. Volby jsou o tom, že dávám hlas té politické straně či kandidátovi, který nejvíce odpovídá

mým názorům, mému přesvědčení, pohledu na svět.“ doplnil.

Klaus míní, že „prohra by měla zatřást se všemi, kteří prohráli – a to je mnohdy náš znak, aby se pokusili udatel něco pro to, aby příští volby nedopadly takovým způsobem, jakým je to dnes.“

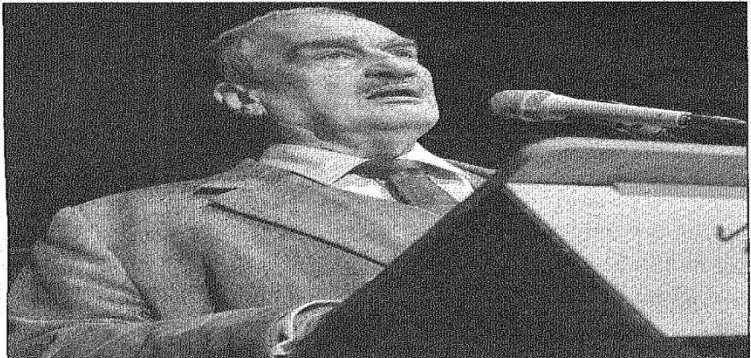
S narážkou na úspěch komunistů politickým vězňům řekl: „Dobře víme, že duši každého z nás je touha, že vysoupí a promluví o tom, jak se znova do významné pozice dere jedna politická strana, která vám před několika lety způsobila veliké utrpení.“

Premiér a předseda ODS Petr Nečas na Klausova slova reago-

val slovy: „My jsme přiznali, a rovnou volební prohru několikrát nebo prakticky neustále, protože to jinak nejde nazvat. Co se týče úspěchu komunistů, když se díváte na objem hlasů a na získané procenta, tak se to v krajských a obecních prakticky příliš nemělo změnit na volební ústí.“

Klausův přítel, poslanec BO Šťastný Právo řekl, že doufá, že Pan prezident je duchovním otcem české liberálně-konzervativní politiky a české pravice. „Stejně jako, když všichni musí být nešťastný z nastupujícího ministři a vyklízení pozůstatků. Všichni si ale musíme s touto dovedností.“

Pankáč Schwarzenberg už odstartoval

Kandidát TOP 09 na Hrad Karel Schwarzenberg představitel na včerejší tiskové konferenci i své nové tričko.

Ministr zahraničí a šéf TOP 09 Karel Schwarzenberg včera odstartoval svou prezidentskou kampaň. Volebním slibůl, že když se na Pražský hrad dostane, zůstane stejným, jako je dnes. „Kdyby mně to ale šlo duplo do hlavy, tak doufám, že má to novinářů nebo přátelí tekou.“ uvedl. Kampaň povede podle svých slov veselé a se svěží myslí. V minulých volbách se proslavil

sebeironickou hláskou, která zduřovala: „Když se kecaj nezmysly, raději spím.“ Včera Schwarzenbergovi lidé rozdávali novinářům tričko, na kterém je šéf české diplomacie zpodobněn jako pankáč s kolovou temu na hlavě a s prupovídkou: „Karel is not dead (Karel není mrtvý).“ Otsk na tričku navrhl Schwarzenbergův podporovatel sochař David Černý.

Na Hradě by chtěl pokračovat ve šlejších Václava Havla, který byl jeho „vynikající učitel a nedostupný vzor“. Podle svého programu bude k dění v republice kritický. „Všechny nepravosti hodlám nazývat právním jménem a podpořím příchod nových, morálně silných lidí do politiky.“ Situace ve společnosti je podle něj na hraně. „Poslední volby bohužel tvrzují, že se ta česká loď oslůk

vychyluje. Že zavaží tihnu jednou stranou. Já mám obavy, aby se česká loďka nepřevrhla.“ uvedl Schwarzenberg. Dodal, že prezident by neměl přišli do politiky a konání vlády zasahovat. Na dotaz, zda by bránil vzniku vlády ČSSD a KSCM, uvedl: „Prezident nemá pravomoc zabránit vzniku nějaké vlády. Ale může svůj vliv vykonávat jinak a hlavně s vládou mluit.“ (dan)

Foto PRÁVO – Petr Horník

PROBLÉMY S VLASTÍ

Na četné dotazy čtenářů znovu zveřejňujeme adresu firmy SENS, která se zabývá výrobou vlasových preparátů TH. Je to SENS – 697 01 Kyjov, Komenského 608, tel.: 518 611 517. Před nedávnem jsme v vedením této firmy přinesli rozhovor o problémech s vypáďáváním vlasů a přípravcích TH, které tato firma velmi zdálo uvedla na tuzecký trh. D zvedli jsme se o výrobě TH, které vyvinuli podle nejnovějších technologií špičkoví odborníci z laboratoře Československého ústavu pro využití sejmá se dvou kusů krému TH (1 ke 390, - Kč) a šamponu TH (390 Kč). Cílem koutu tedy polítky za šampon. Die obrovské ohlasy spotřebitelů zákazníci se konečně osvědčil preparát, který skutečně zastaví pádání vlasů a obnoví jejich nový růst. Zároveň však upozorňujeme, že tyto přípravky jsou k dostání nejen v místě firmy, ale velmi rychle vyřizují písemně i telefonicky objednávky, a to zasíláním zboží na dobrouku. (řizovně) redakce

Připravil M. H.

Doufám v etapizaci balíčku, řekl Šťastný z ODS

Měl by se daňový balíček, a tedy i důvera Nečasové vládě, schvalovat ve Sněmovně až po kongresu ODS, který bude už za dva týdny? Tak by si to zřejmě přál premiér Petr Nečas a část občanských demokratů. Signál dal vůdce rebelů Petr Thučoň, který navrhoval přednat se spíčkami ODS už oznámil, že „daňový balíček je mrtvý“.

ČSSD a vládní TOP 09 i rebelové na ODS s tímto návrhem bylo jasno už přští týden. To by mohlo přiblížit dč vlády, od kterého si soc. dem. slubuje i přiblížení nových voleb. Nejsvětější vedlo i ke změně v čele ODS.

Vůdce rebelů Petr Thučoň už sdělil, že nezná „žádný důvod, aby se balíček schvaloval až po kongresu.“ Stejně mluví i další rebel Ivan Fuksa. „Domnívám se, že by se o daňovém balíčku mělo hlasovat co nejdříve a neod-

kládat to. Tedy ještě před kongresem ODS.“ řekl.

Také Boris Šťastný čeká, že líček už nebude oživen. „Jako loajálnímu poslanci mní jedno, kdy se bude hlasovat. Ale je to rozhodně důležité vedení ODS, které by na kongresu mohlo dostat celou potřebnou zpmou vazbu od delegátů z gionů. Může získat mandát ústup od programových závazků, které jsou v pořádku nebo naopak. Jsem přeto vědč, že i kvůli našemu dalšímu postupu v vládě je důležité znát zoro kongresu.“ sdělil Právo.

Na Thučoňova slova, že daňový balíček je mrtvý, opáčil: „Kud ODS nereaguje na principy, tak balíček už je v chvilu na pokrají smrti, na něm dýchám. Doufám, že se podaří provést jeho etapizaci.“ (ti)

Boj o Senát přilákal voliče jen v Praze

(Pokračování ze str. 1)
„K 17. hodině hlasovalo přes 12,5 procenta voličů.“ řekl Právo šéf jedné z komisí ze štréme pražského obvodu Jiří Troják.

Pes deset procent voličů přišlo i do jedné ze čtyř volebních místností v Praze 8. kde o senátní křeslo usilují Daniela Filipovicová (ODS) a Jiří Dolejš (KSCM). Ten šel do druhého kola z první pozice, jeho případný úspěch by byl průlomový, neboť komunisti v Praze v senátních

volbách ještě nikdy neprohrál. Jinde ale byla deseti procentní hranice v podvečer nedosažitelnou měrou. Účast je zatím sedm procent, je to ale méně než před týdnem. S tím se ale dalo počítat, ve druhém kole byval zájem voličů nižší, protože vycházela jen z volební komise v Břilině.

Druhé kolo provází nižší zájem i na Břeclavsku, kde soupeří Jan Hajdla (ČSSD) a Zdeněk Tešák (KSCM). Volební okrsek ve Staré Břeclavi, kde mělo před

týdnem dvoleté 8,5 procento voličů, hlasil včera za stejnou dobu jen účast 3,5 procenta lidí. Máme jen čtyři procenta, trochu se bojím, že to o moc lepší nakonec nebude.“ řekl Právo Lenka Votavová z bezpartijní senátní komise v Brně. Minulý týden ve stejnou dobu ta byla účast kolem 20 procent.

O pěti procentní účasti hovořily komise v Brně. „V porovnání s minulým týdnem chodí velmi

málo lidí. Kupodivu ale volí mladí i starší ročníky.“ řekl Právo předseda komise na jednom okrsku Brno-Sřed Miloslav Šmerda. Zde se o hlasy voličů uchází Eliška Wagnerová (SZ) a Stanislava Slavíková (ČSSD). Někde bylo srovnání až drastické. V Branně u Třeboně přišlo do 17. hodiny z 258 lidí pouhých osm. Přitom minulý pátek to byla ve stejném čase stovka.

Volby pokračují dnes od 8 do 14 hodin.

Romové, kteří nehledají práci, rozdělují Česko na dva tábory

Jindřich Ginter

Článek pátečního Práva o tom, že až 60 procent pračesochopného romského obyvatelstva si ani práci nehledá, vyvolalo početné reakce čtenářů.

Zveřejnění prostého faktu, který Právo poskytlá vládní agentura vyčleněná pro řešení situace Romů, zcela obnažilo skutečnost, že Česko je v této záležitosti názorově rozděleno na dva nesmiřitelné tábory.

Ukazují to dopisy, které přišly do redakce, i vysoký počet příspěvků na Novinkách.cz.

nehodí, vidí projev rasismu. „Domnívám se, že článek „Věští na Romů, kteří by mohli pracovat, si zaměšmání nehledá“ naplňuje znaky restového činu.“

Mnoho Romů jsou demotivováni pracovníci, kteří pro marném úsilí přestali práci hledat.

Martin Šimáček, vládní agentura

Agresivní a velmi ponižující diskuse na Novinkách.cz jen po-

vytvořené lokality následně záhy začala včera zmršťovat údaje, které zpravu Právo poskytla s tím, že počet Romů, kteří si práci nehledají, bude celorepublikově určitě nižší, protože vycházela jen z odhadů Světové banky, která si to počítala pouze v problematických lokalitách.

Vládní agentura tápe

„Data uvedená v článku pochází z materiálu Světové banky zpracovaného z lepších znalostí Romů. Světová banka však prováděla své šetření jen v obcích s vyloučenými lokalitami. V nich

ry Václav Zeman bez upřesnění nebo odhadu, o kolik asi je vyšší. Přitom Právo se od počátku ptalo na celková čísla či odhady za celou Českou republiku, nikoliv jenom na lokality, kde se Romové bez práce koncentrují.“

„Mnoho Romů, kteří nejsou účastníky pracovního trhu, jsou jenom na lokality, kde se Romové bez práce koncentrují.“ dodal šéf této agentury Martin Šimáček.

k vyplatit některých sociálních dávek.“ zdůraznil Šimáček.

Stojí miliardy, ale situace se nelepší

Jedno je však jisté – většina čtenářů dává velmi ostře najevo své pobouření nad tím, že zatímco oni musejí otáčet každou korunu, která jde do útrob vlády, musí být maji hluboce podprůměrný příjem, tak jejich sociálně nepřizpůsobivým spolubycantim stačí mít hluboké dávky neustávající, sociálních dávek ve hmotné nouzi či z dotovaného bydlení.

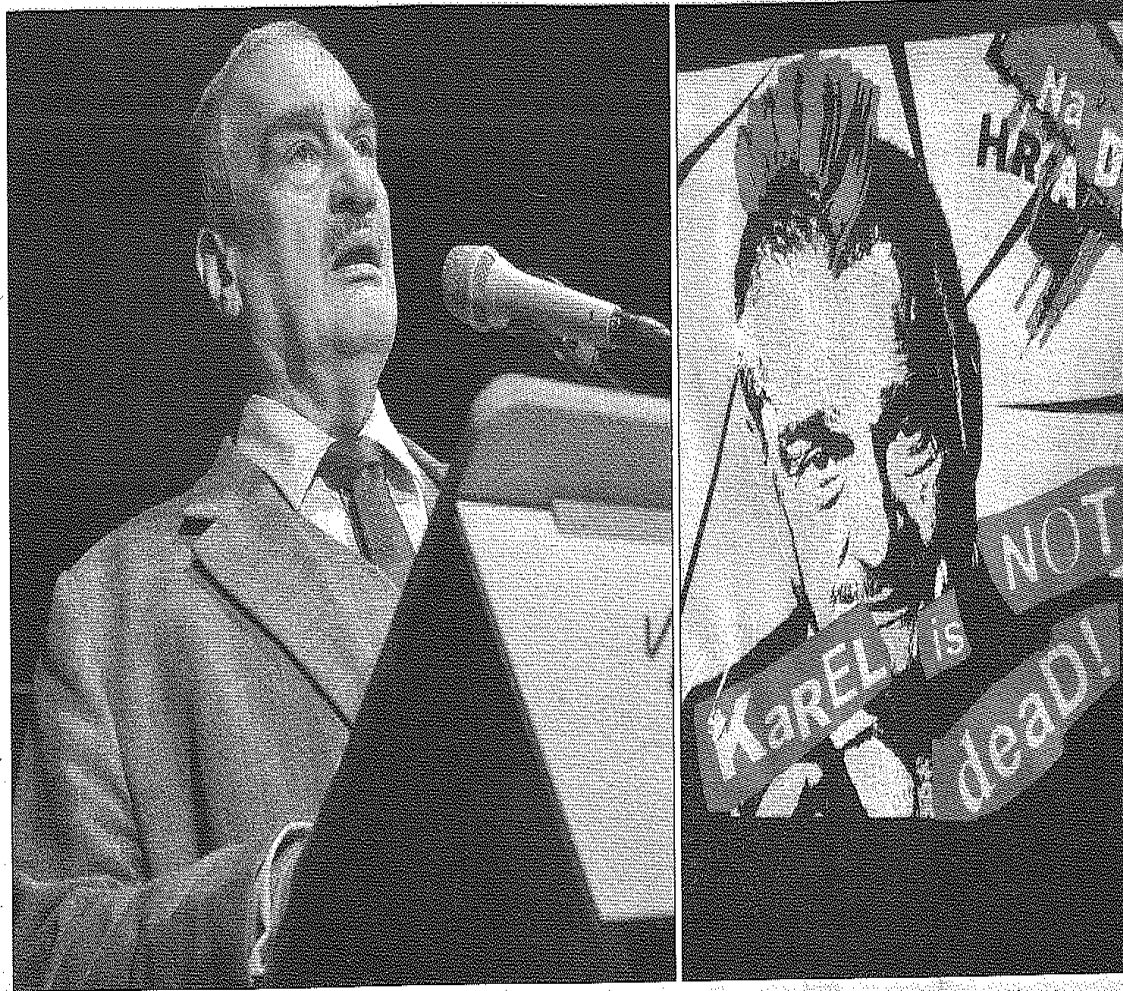
Nebo z toho, že v některých

li, mají příspěvky na všechny lidi, za nájem, za energie, za moecnice tam neplatí vůbec, s když donesou papír, že b dávky, hmotné nouze, například Skřivou Ostravu. Na práce nejsou evidováni, a sociálně pomalu bydlí,“ míní Pešice z Oseku u Roklycan.

Další dodávají – ze státu, to stojí desítky miliard, ale to k něčemu, zlepšuje se neklad jejich vzdělaní? Dávky, třeba o tom, zda se do nové lokality Romů do obecních

hování Romů do obecních

Pankáč Schwarzenberg už odstartoval

Kandidát TOP 09 na Hrad Karel Schwarzenberg představil na včerejší tiskové konferenci i své nové tričko.

Foto PRAVO – Petr Horník

Ministr zahraničí a šéf TOP 09 Karel Schwarzenberg včera odstartoval svou prezidentskou kampaň. Voličům slíbil, že když se na Pražský hrad dostane, zůstane stejným, jako je dnes. „Kdyby mně to ale stouplo do

sebeironickou hláškou, která zli dověla: „Když se kecaj nesmysly, raději spím.“

Včera Schwarzenbergovi lidé rozdávali novinářům tričko, na kterém je šéf české diplomacie zpodobněn jako pankáč s kohoutkem na hlavě a s nápisem „KAREL IS NOT DEAD!“

Na Hradě by chtěl pokračovat ve šlápěch Václava Havla, který byl jeho „vynikající učitel a nedostupný vzor“. Podle svého programu bude k dění v republice kritický. „Všechny nepravosti hodlám nazývat pravým jménem a podpořím příchod nových mo-

vychyluje, že závaží tíhnu jednou stranou. Já mám obavy, aby se česká loďka nepřevrhla,“ uvedl Schwarzenberg. Dodal, že prezident by neměl příliš do politiky a konání vlády zasahovat.

Na dotaz, zda by bránil vzniku vlády ČSSD a KSCM, uvedl: „Pre-

Měl by se daňový balíček, a tedy i důvěra Nečasově vládě, schvalovat ve Sněmovně až po kongresu ODS, který bude už za dva týdny? Tak by si to zřejmě přál premiér Petr Nečas a část občanských demokratů.

Signál dal vůdce rebelů Petr Tluchoř, který navzdory jednání se špičkami ODS už oznámil, že „daňový balíček je mrtvý“.

ČSSD a vládní TOP 09 i rebelové v ODS však tlačí na to, aby bylo jasno už příští týden. To by mohlo přiblížit pád vlády, od kterého si soc. dem. slibuje i přiblížení nových voleb. Nejspíš by to vedlo i ke změně v čele ODS.

Vůdce rebelů Petr Tluchoř už sdělil, že nezná „žádný důvod, aby se balíček schvaloval až po kongresu“. Stejně mluví i další

kládat to. Tedy ještě před kongresem ODS,“ řekl.

Také Boris Šťastný čeká, že balíček už nebude oživen.

„Jako loajálnímu poslanci je mi jedno, kdy se bude hlasovat. Ale je to rozhodně důležité pro vedení ODS, které by na kongresu mohlo dostat tolik potřebnou zpětnou vazbu od delegátů z regionů. Může získat mandát, že ústup od programových cílů a zvyšování daní je v pořádku, nebo naopak. Jsem přesvědčen, že i kvůli našemu dalšímu působení ve vládě je důležité znát názor kongresu,“ sdělil Právu.

Na Tluchořova slova, že daňový balíček je mrtvý, opáčil: „Pokud ODS nerezignuje na své principy, tak balíček už je v tuto chvíli na pokraji smrti, na říze-

PROBLÉMY S VLASY

Na čtené dotazy čtenářů znovu zveřejňujeme adresu firmy SENS, která se úspěšně zabývá prodejem minerálních vlasových preparátů TH. Je to SENS - 697 01 Kyjov, Komenského 606, tel.: 518 611 517. Před nedávnem jsme s vedením této firmy přinesli rozhovor o problematice vypadávání vlasů a o přípravcích TH, které tato firma velmi zdařile uvedla na tuzemský trh. Dozvěděli jsme se o výrobcích TH, které vyvinuli podle nejnovější technologie špičkoví odborníci ze tří států. Jedna kompletní kúra i s přesným návodem použití se skládá ze dvou kusů krému TH (1 ks 330,- Kč) a šampónu TH (330,- Kč). Celou kúru tedy pořídíte za 990,- Kč. Dle obrovského ohlasu spokojených zákazníků se konečně osvědčil preparát, který skutečně zastaví padání vlasů a obnoví jejich nový růst. Zároveň nás zástupci firmy ujistili, že tyto přípravky jsou k dostání nejen v místě firmy, ale velmi rychle využijí písemně i telefonické objednávky, a to zasláním zboží na dobírku.

(Inzerce) PFS8490

připravil M. K.

Doufám v eutanázii balíčku, řekl Šťastný z ODS

Druhý typ anomálních struktur

je vytvářen v situaci, kdy jsou hranice vymezující jednotlivé pojmy **příliš tvrdé, ostré, příliš děsivé.**

Cílem kultury je přiblížit tyto zdánlivě nesmiřitelné hranice. Tak se mnoho kultur pokouší

PŘIBLÍŽIT BOHY A LIDI

za použití takových anomálních kategorií, figur jako jsou

ANDĚLÉ nebo JEŽÍŠ.

Podobně je zde spousta mytologických figur, které se pohybují **mezi lidmi a zvířaty** (vlkodlak, kentaur, sfinga) a **mezi živými a mrtvými** - vampýr, upír, zombie.

STRUKTURALISTICKÁ ANALÝZA TITULNÍ STRÁNKY WEEKLY WORLD NEWS

How to tell if YOU are descended from a space alien

WEEKLY WORLD

NEWS

November 1, 1998

30087

65¢

**GUN-TOTING MOM
RESCUES NIECE
FROM KIDNAPPER**

Terminal patients were weighed before and after they died!

HUMAN SOUL WEIGHS $\frac{1}{3,000}$ TH OF AN OUNCE

'This proves there IS life after death,' say top scientists

**Painting of Elvis
weeps real tears!**

Psychic makes river run backwards

**Gutsy girl swims
herself to death!**

**Oops! Cheatin' hubby
tries to date his own
wife at a singles bar!**

Zdá se, že jde o kolekci nesouvisejících příběhů. Při detailnějším pohledu zde vidíme

SPOLEČNOU HLUBINNOU STRUKTURU

Hlavní texty naznačují přítomnost této hlubinné struktury.

*Jedna ze zpráv se zabývá
tématem vědeckého důkazu existence duše a
posmrtného života.*

*Strukturálně je tento článek velmi blízko příběhu o
slzách na obraze Elvise Prestleyho.*

*Oba příběhy pracují s binární opozicí **život a smrt**.*

Od ní se pak odvozují další kulturně specifičtější tedy méně hluboké opozice, do kterých lze oba texty transformovat:

- ***věda /náboženství***
- ***racionalita/iracionalita***
- ***světskost/zázračnost***
- ***křesťanství/pohanství***
- ***přirozený/nadpřirozený***

■ Tato primární analýza otevírá další možnosti interpretace:

1/ uvedené opozice jsou užity ke **zpochybnění sociálně dominantních hodnot**. V racionalistické a křesťanské společnosti je vztah mezi vědou a náboženstvím nezbytně křehký a společnost se snaží podržet tyto dvě domény oddělené. V případě konfliktu samozřejmě vítězí věda.

V daných člancích jsme však vystaveni zkušenosti překračující sílu vědecké explanace.

Oba texty sdělují, že vědecká pravda nemusí být hodnotnější než pravda náboženská.

2/ Jednotka může změnit své místo v systému na základě existence ostatních jednotek, respektive ve vztahu k těmto jednotkám, které ji obklopují. Přitom nemusí být celá struktura systému porušena.

- Tak křesťanství může změnit svou pozici z méně sociálně akceptované (ve srovnání s vědou) k sociálně „silnější“ (ve vztahu k pohanství).
- Příběh „O slzách na obrazu Elvise Prestleyho“ oponuje křesťanství, jelikož tvrdí, že takové zázraky nejsou vyhrazeny pouze Bohu, Kristu a svatým. Ale i rockovým hvězdám.

3/ Se strukturou opozit

- normální/abnormální,
- vědecké/ nevysvětlitelné

pracuje **text o změně směru proudění řeky způsobené mentální aktivitou.**

- Vědecký rozum zde stojí proti nevysvětlitelnému. Rozum a věda jsou zde ztělesněny v zákonech pravděpodobnosti zatímco **koincidence či náhoda** jsou produktem nevysvětlitelného systému ležícího za hranicemi racionality.

4/ I zbývající, mnohem každodennější zprávy - o matce zachraňující svou neteř a dívce, která zemřela na následky plaveckého tréninku se zabývají **otázkami života a smrti**, i když více na fyzické než spirituální rovině.

Dominují zde spíše sociální normy.

Postavy jsou i v těchto příbězích reprezentovány jako abnormální.

*4A/ Sport je oficiálně podporován jako **nástroj** rozvoje sociálně oceňovaných hodnot (přátelství, fair play, fyzická zdatnost, zdraví).*

Příběh plavkyně, která pracovala příliš tvrdě, aby splnila přání svého trenéra (je zde implicitní paralela k roli dělníka, který pracoval příliš tvrdě pro svého šéfa) až za to zaplatila smrtí tuto podporu zpochybňuje.

*4B/ Matka osvobozující svou neteř před únoscem
porušuje sociální normy*

maskulinity/femininity

veřejného(oficiálního) a privátního (indiv).

*Tato žena plní funkce, které jsou normálně
rezervovány **pro muže a policii**. Je ve své
situaci dvojnásobně oslabena (je žena a privátní
osoba).*

Svým úspěchem prolamuje sociální normy.

*Tento příběh je de facto o jejich zpochybnění
prostřednictvím jejich inverze.*

**Celá titulní strana je postavena na
nepravděpodobných sděleních,
které u nás vyvolávají pochybnost, ale
čtenáře zabaví.**

**Jinými slovy uvedená titulní stránka oslovuje ty,
kteří jsou v současné západní společnosti
nespokojení či neztotožnění s jejím
hodnotovým systémem.**

- Bulvární média se tak obrací k lidem nespokojeným a nabízejí jim způsob jak zvládnout život v systému, který oni vnímají jako nespravedlivý.
- Nabízí jim mechanismus

obecné nedůvěry a skepticismu

- který de facto odmítnutím/zpochybněním tradičních hodnot a pravd zpochybňuje status quo, a to skrze **MÝTICKOU STRUKTURU** spojující jednotlivé příběhy na uvedené stránce následujícím způsobem:

- *Věda/Náboženství*
- *Racionalita /Iracionalita*
- *Vysvětlitelné/Nevysvětlitelné*
- *Křesťanství/Pohanství*
- *Světský/ Zázračný*
- *Přirozený /Nadpřirozený*
- *Fyzický/Psychický*
- *Pravděpodobnostní /Náhoda*
- *Maskulinní/Femininní*
- *Veřejné /Privátní*
- *Oficiální /Individuální*
- *Mocné/ Slabé*
- ---
- *Kultura,Společnost / Příroda*
- *Smrt /Život*

Hlubinná univerzální opozice

SMRT/ŽIVOT

KULTURA/PŘÍRODA

- *je transformována do kulturně, historicky a politicky specifictějších kategorií. (logika konkrétního)*
- *Tento vztah je opakem toho, co je běžně očekáváno. Pozitivní kategorie*

PŘÍRODA a ŽIVOT

jsou zde spojeny se slabým a desaprobovaným.

- *Sociální systém, který toto spojení odmítá je prezentován jako nepřirozený a neadekvátní. Hodnoty, jež snižuje jsou prezentovány jako pozitivnější a pravdivější.*
- *Setkáváme se zde s takovým pojetím PŘÍRODY, které naše společnost odmítá ve jménu vědeckého rozumu.*

SYNTETICKÉ KOMUNIKAČNÍ MODELY

1/ JAKOBSONŮV KOMUNIKAČNÍ MODEL

- „I LIKE IKE“
- „DO ČISTA DO ČISTA“

C/ Syntéza obou procesuálních a sémiotických modelů

- *„Základní funkce a prvky komunikace“*
(Roman Jakobson: Poetická funkce)
- *„Model zakódování a dekodování“*
(Stuart Hall, : Encoding and decoding in television discourse)

Typ fce.	Orientace	Vlastní funkce	Příklad
referenční	kontext	poskytování informací	Prší
expresivní	mluvčí	vyjádření pocitů/ postojů	Chčije a chčije
konativní	adresát	Ovlivňování chování	Počkej tady, dokud nepřestane pršet!
fatická	kontakt	vytváření nebo udržování sociálních vztahů	Hrozné počasí, že?
meta- jazyková	kód	dotýká se podstaty interakce (např. televizního žánru či formátu)	A teď následuje pravidelná předpověď počasí.
poetická	sdělení	zvýraznění textových charakteristik	Klesl k zemi jako když mírný deštík pomalu padá z nebes.

JÁ VOLÍM SPD - Jan a Olivie Žižkovi 2017

POLITICKÁ KOREKTNOST -
Olivie Žižková 2016

...

3:58

EVROPO DÝCHEJ - Olivie
Žižková 2016

...

3:31

JÁ VOLÍM SPD

Olivie a Jan Žižkovi - 2017

2:40 / 2:57

https://www.expres.cz/predvolebni-klipy-03r-viral.aspx?c=A170719_084913_dx-viral_beta

https://www.youtube.com/watch?v=vgKDMXlly_8

<https://www.youtube.com/watch?v=5f0-nQLHHM4>

2/ Revidovaný Jakobsonův model podle Thwaitese (1994)

- Nová je **FUNKCE FORMÁLNÍ**, která ukazuje jak vyplývá z podoby textu **způsob jeho čtení**. Například podoba dopisu ukazuje, zda jde např. o soukromou nebo obchodní korespondenci. Tato formální funkce doplňuje funkci metajazykovou.
- Odlišnost mezi formálním zpracováním redakčního textu a reklamního sdělení vede čtenáře k tomu, jak tato sdělení číst - „zda jako **záměr informovat**“ nebo jako „**záměr prodat**“.

- **Stále častěji však dochází k tomu, že se tyto odlišnosti smazávají a vzniká nesrozumitelná verze metajazyka. Sdělení, která vypadají jako redakční text, ale přitom prodávají zboží či služby.**
- **Magazíny orientované na životní způsob či volný čas svých čtenářů. Samostatné stránky věnované různým druhům zboží - například sportovního oblečení, které je často tematicky strukturováno. Vyobrazené modely jsou zde ovšem současně „ukotveny“ informací o ceně a místě, kde je možné tyto produkty koupit či objednat. Jinými slovy jde de facto o reklamu.**

■ EXPRESIVNÍ FUNKCE

se dotýká konstrukce mluvčího.

Zatímco **funkce konativní** formuje adresáta, tak jako je tomu v Jakobsonově modelu.

Obě tyto funkce formují **vztah mezi mluvčím a adresátem**, a to tím, že definují skupinu, do které účastníci interakce patří a vytvářejí tak **kontext**, ve kterém mohou být znaky směřovány.

FUNKCE OSLOVENÍ - zahrnuje mluvčího a adresáta, respektive podavatele a příjemce sdělení. Každý text má **implicitního příjemce**. Autor se musí snažit ve své mysli vytvořit modelového čtenáře. Znaky, které autor - podavatel - užije v textu musí vytvářet vztah mezi mluvčím a adresátem. Nelze ovšem zaměňovat autorovu představu adresáta a cílovou skupinu jeho skripta.

KONTEXTUÁLNÍ FUNKCE odráží sociální situaci, ve které znaky existují. Například komunikace vedená ve školní třídě bude pravděpodobně vzdělávací. Červené světlo na semaforu znamená stop, zatímco červené světlo svítící na televizoru znamená, že je v pohotovostním režimu v režimu (stand-by). V obou případech jde o znak červené světlo. Je to ale kontext, který nám říká jaký kód máme použít, abychom danému sdělení porozuměli.

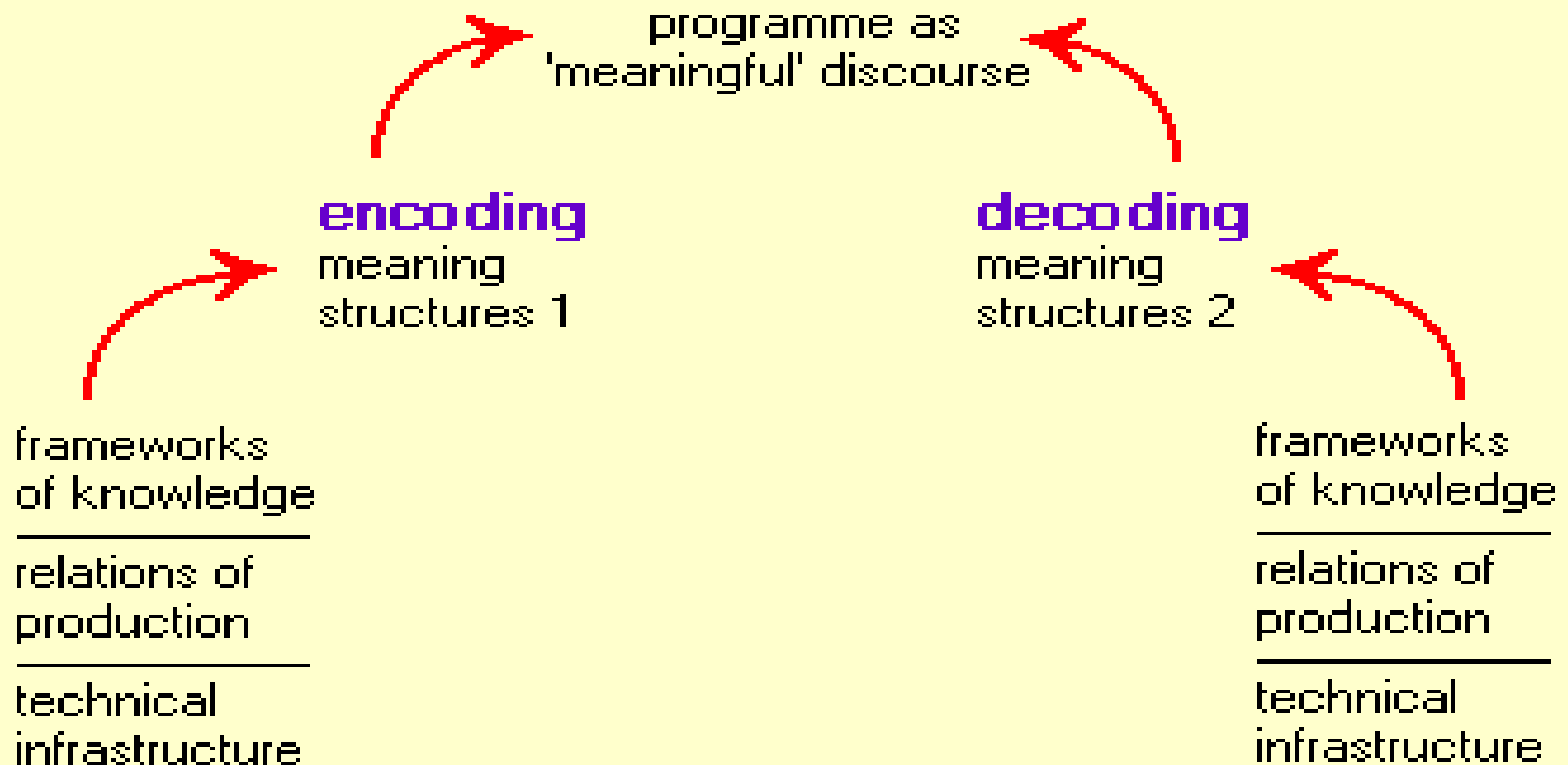
- Aplikace revidovaného Jakobsonova modelu ukazuje komplexnost komunikačního aktu, respektive pomáhá nám oddělit jednotlivé strukturální součásti znakové komunikace.
- Současně je třeba upozornit na to, že daný model nám neposkytuje některé další potřebné informace týkající se struktury znaků samotných.
- Proto se v následující kapitole pokusíme přiblížit sémiotiku jako disciplinu, která se znaky a jejich užíváním speciálně zabývá.

3/ MODEL ZAKÓDOVÁNÍ/DEKÓDOVÁNÍ

(Stuart Hall: Encoding and decoding in television discourse, 1972)

- Spojuje tradici sociálních věd se semiologií a literární teorií. Zaměřila se na **populární kulturu**. Zdůrazňuje užívání medií jako reflexi specifických sociokulturních kontextů, jako proces **připisování kulturních významů kulturním produktům a zkušenostem**.
- Tento přístup odmítá S-R model a pojetí dominantního textu. Klíčový je zde předpoklad, že sdělení může být čteno či dekováno individuálně podle sociální a kulturní determinace a především odlišně od záměru vysílatele.

Hall se de facto pokusil naznačit novou orientaci studia masových médií, jež by mělo za prvé reflektovat **(neo)marxistické pojetí tvorby a distribuce moci**, a za druhé pak musí nahlížet mediální sdělení prismaticem **sémiotiky**.

- **„MODEL ZAKÓDOVÁNÍ A DEKÓDOVÁNÍ“**
předpokládá, že mediální sdělení je umístěno mezi:

- 1/ **podavatelem**, který jej do určité míry formuje a
- 2/ **příjemcem**, jenž sdělení dekóduje na základě vlastní situace a individuálních interpretačních rámců.

- Uvedený model ukazuje, že **médii vyslanou ideologii nelze prostě ztotožnit s ideologií přijatou publikem.**

- Hallova koncepce „zakódování a dekodování“ se vlastně pokusila o syntézu základních východisek

- a/ komunikační teorie,
- b/ sémiologie,
- c/ sociologie,
- d/ psychologie

Syntetickou podobu uvedené koncepce dokládají její základní komponenty:

- a/ teorie mediálního působení (mediálních účinků)
- b/ teorie „užití a uspokojení“
- c/ sémiologická perspektiva

1/ Z teorie mediálního působení (účinků)

přejal model „zakódování a dekodování“ představu, že masová komunikace je **strukturovanou aktivitou**, v rámci které instituce produkující mediální sdělení **mají moc formovat mediální agendu či definovat základní témata.**

- **Odmítl představu o tom, že masová média mají VŽDY schopnost donutit přímým působením jedince k požadovanému způsobu chování.**

2/ Z teorie „užití a uspokojení“ převzala uvedená koncepce ideu **aktivního diváka** vytvářejícího významy ze znaků produkovaných médii. Objevuje se zde ovšem i vliv **interpretativního** a **normativního** pojetí, tedy snaha zachytit, jakým způsobem jsou divácké reakce a interpretace strukturovány za hranicí individuální psychologie.

3/ V neposlední řadě lze v uvedeném modelu identifikovat též vliv kritické reflexe sémiologické perspektivy soustředující se na otázku, jak jsou v průběhu komunikace produkovány významy. Jinými slovy, v modelu „zakódování a dekodování“ byla představa atomizovaného publika typická pro teorii injekční jehly nahrazena strukturou složenou z **množství sub-kulturních formací** či skupin jednotlivců.

- **Komunikační proces je v rámci „modelu zakódování a dekodování“ chápán jako celek zahrnující jak:**

1/ proces tvorby obsahu na straně jedné,

2/ tak i proces jeho divácké recepce na straně druhé.

- **Hall se v této souvislosti domnívá, že jsou to slova, jež řídí naše čtení, interpretaci mediálních sdělení a že nás velmi často vedou k tzv. „preferovanému čtení“ (preferred reading).**

- To vede publikum či dokonce jej nutí k tomu, aby **interpretovalo mediální obsahy v rámci tradičních hodnot zákona a pořádku.**
- Jinými slovy, „preferované významy“ potlačují potenciální opoziční významy (ve vztahu k sociálnímu řádu) a vedou nás tak k tomu, abychom přehlíželi negativní stránky (významy) dané sociální struktury.

XI. KÓDY

jsou systémy, do kterých jsou organizovány znaky. Tyto systémy fungují na základě pravidel, která sdílí všichni členové komunity, kteří daný kód užívají.

- 1/ kódy sestávají z jednotek, které jsou uloženy v paradigmatech, ze kterých jsou vybírány,
- 2/ tyto jednotky jsou syntagmaticky kombinovány do textu či jiné formy sdělení
- 3/ kódy distribuují významy na základě dohody jejich uživatelů,
- 4/ každý kód potřebuje svůj „nosič“ - přenosové médium,
- 5/ kódy jsou ze své povahy plné „mezer“, jsou nekonzistentní a více či méně proměnlivé, respektive podléhají sociálnímu a kulturnímu tlaku,
- 6/ kódy slouží jako nástroje klasifikace a organizace sociální reality.

KÓDY – ZÁKLADNÍ TYPY

1/ Kódy analogové a digitální

2/ Arbitrární a logické kódy

3/ Konvencionální kódy a aberantní dekódování

4/ Estetické a sociální kódy

5/ Reprezentační a prezentační kódy

5a/ Kód s širokým nebo malým dosahem

6/ Rozvinutý a omezený kód

7/ PREZENTAČNÍ KÓDY (NONVERBÁLNÍ KOMUNIKACE):

- a/ jsou spíše analogické než digitální. Proto takové nonverbální signály jako je například mimika, gestika či intonace nelze jednoznačně kategorizovat jako takové jednotky jakými jsou čísla či písmena,
- b/ část nonverbálního kódu charakterizuje jejich ikonicita, respektive podobnost se zastupovanými jevy jako je tomu například v pantomimě apod.,
- c/ některé nonverbální kódy nesou univerzální významy. To se týká především signálů indikujících ohrožení či emocionálně zatížených situací, které mohou být biologicky determinované,
- d/ nonverbální kódy umožňují simultánní přenos řady sdělení, a to prostřednictvím současného užití gestických, mimických, hlasových a jiných signálů,

- **e/ nonverbální signály též spouští automatickou odpověď, která není kognitivně zpracovávána (např. sešlápnutí plynového pedálu při rozsvícení zeleného světla na semaforu),**
- **f/ nonverbální signály se nezřídka rodí zcela spontánně,**
- **g/ systémy nonverbálních kódů disponují řadou charakteristik společných s jazykem, i když jejich naprosté ztotožnění je nemožné. Základní roli v tomto smyslu hraje možnost segmentovat jazyk i nonverbální kódy do specifických jednotek.**
- **Současně platí, že významy připisované verbálním i nonverbálním sdělením jsou kontuálně zakotvené, což znamená, že komunikátoři mohou kombinovat relativně malý počet znaků do téměř neomezeného množství komplexních významových kombinací.**

Podle typu šířeného významu můžeme rozlišit sedm základních typů nonverbálních, prezentačních kódů:

- 1/ pohybové projevy (gestika, držení těla, postoj, pohyby hlavou apod.)
- 2/ mimika
- 3/ pohyby očí (oční kontakt)
- 4/ tělesný kontakt
- 5/ vnější úprava, vzhled
- 6/ orientace, tělesná blízkost (proxemika)
- 7/ zabarvení hlasu

- **Četnost tělesných kontaktů jako projevů řeči těla za hodinu ve vybraných městech různých městech:**
- Porto Rico - 180;
- Paříž - 110;
- Gainesville (Florida) 2;
- Londýn 0
- (Jourard in: Argyle 1969, 93).
- **Typologie tělesné blízkosti jako indikátor povahy realizovaných vztahů:**
- a/ 0-18 palců - možnost intimního kontaktu (1 palec = 2,54 cm),
- b/ 1,5 - 4 stopy - osobní kontakt (1 stopa = 0,304 m),
- c/ 4 - 12 stop - veřejný kontakt.
- Edward Hall: „Our silent language“ (1959)
- Vzdálenosti ovšem variují kulturu od kultury.

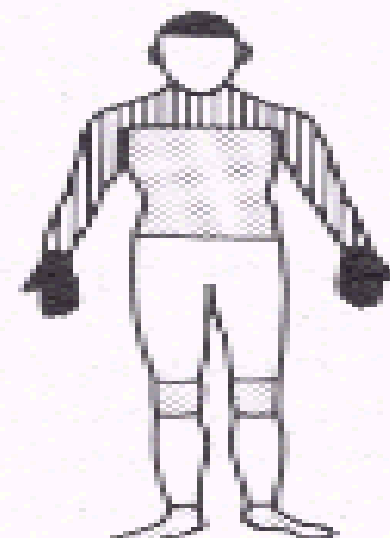
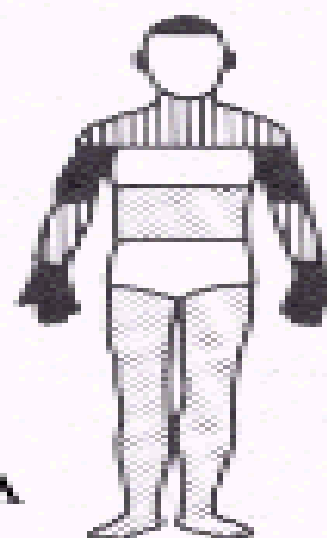
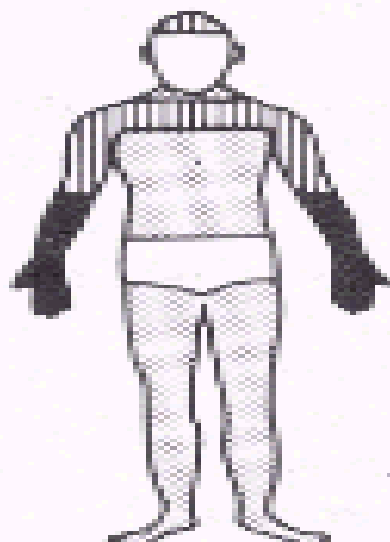
Where the body has been touched in the USA and Japan

O. Sex Friend

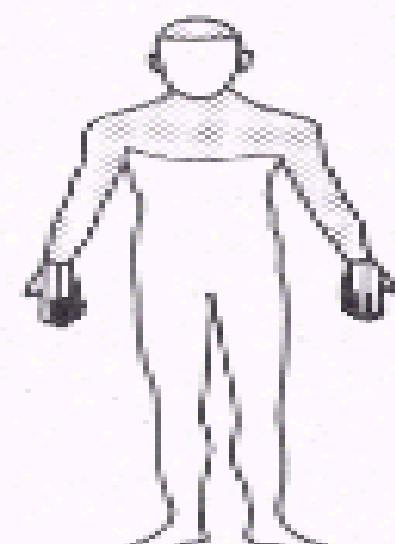
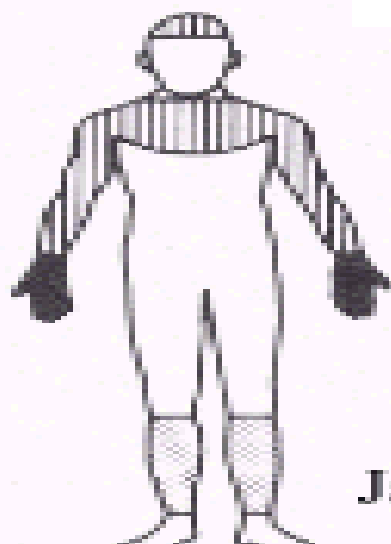
S. Sex Friend

Mother

Father

USA

Japan

□ 0-25%

▨ 26-50%

▤ 51-75%

■ 76-100%

Source: Barnlund 1975

ROZVINUTÝ A OMEZENÝ KÓD

(*B. BERNSTEIN: CLASS, CODE AND STRUCTURE*)

RESTRICTED/ELABORATED CODE)

- Studie mladých britských mužů pocházejících z dělnických a středostavovských rodin. V magnetofonovém záznamu diskuse těchto jedinců týkající se trestu smrti identifikoval Bernstein následující difference:
 - 1/ řeč středostavovských mluvčích byla relativně neosobní a více individualistická. Častěji bylo užíváno zájmeno já než *ty* nebo *oni*.

- 2/ projev dělnických diskutérů byl méně individualistický a zaměřoval se primárně na posílení společenské pozici mluvčího. Proto se často objevovaly krátké „ujišťující fráze typu „*však víš*“, nebo „*není to tak?*“, „*nemám pravdu?*“, které „testovaly“ míru porozumění u příjemců sdělení. Dělničtí mluvčí užívali delší fráze, ustálená spojení, kratší slova a v jejich projevu byly méně přítomny odmlky než u středostavovských diskutérů, kteří podle Bernsteina potřebovali **více času na promyšlení svých promluv** a pauzy v jejich projevu byly delší.

OMEZENÝ KÓD

- 1/ **menší slovní zásoba**
- 2/ **jednodušší syntax**
- 3/ **preference verbální komunikace vyjadřující konkrétní, zde a nyní.**
- 4/ **významnou roli hrají neverbální kódy.**
- 5/ **záleží spíše na tom, jak je sdělení řečeno než, co je řečeno.**
- 6/ **Bernstein hovoří o „vitalitě“ či „živosti řeči“**
- 7/ **individuální diference se zde projevují především skrze indexické kódy neverbální komunikace.**
- 8/ **organizace komunikovaných ideí se zde neopírá o logickou konstrukci jednotlivých sekvencí, ale spíše o asociativní princip.**
- 9/ **vlastní sdělení mají spíše deskriptivní, konkrétní a narativní povahu, respektive postrádají analytický či abstraktní rozměr.**

- **10/ obsahy komunikované v omezeném kódu mají tendenci být redundantní, respektive jsou vysoce predikovatelné a realizují spíše fatické než referenční funkce.**
- **11/ omezený kód je tak primárně orientován na sociální vztahy. To znamená, že je indexem statu mluvčího v rámci dané skupiny a zajišťuje vyjádření skupinového členství - toho, co mluvčí sdílí s příjemcem.**
- **12/ Je zde patrná závislost na sdílených zájmech a zkušenostech komunity. Omezené kódy jsou orientovány na takové sociální kategorie, pro které mají všichni či většina členů komunity stejný význam.**
- **13/ závisejí na kulturní zkušenosti a klíčovou roli zde hraje lokální kulturní identita, která redukuje potřebu mluvčích verbalizovat individuální zkušenost.**

ROZVINUTÝ KÓD

- 1/ blíží psanému projevu a má tak blíže k reprezentačním, symbolickým sdělením.
- 2/ To znamená, že je entropičtější a více naplňuje referenční funkci, respektive slouží k zachycení abstrakcí.
- 3/ Primárně umožňuje realizovat **individuální záměr** či **individuální charakteristiky** mluvčího, aniž by však na prvním místě šlo o zdůraznění statusové role mluvčího v rámci sociální skupiny.
- 4/ slouží k **verbalizaci významů**, které výrazně akcentují individuální roli mluvčího.
- 5/ závisí **na formálním vzdělání** - musí být učen - a umožňuje vyjádření **individuální odlišnosti mezi mluvčím a příjemcem**.
- 6/ Rozvinuté kódy **posilují pozici mluvčího**, jelikož umožňují oslovit širší publikum, respektive odlišné typy osobností.
- 7/ Současně ovšem **mohou být odcizenější než kódy omezené**, jelikož „*oddělují cítění od myšlení, já od druhého, privátní mínění od role závazné povinnosti*“

KRITIKA

- Lawton a Robinson upozornili na skutečnost, že celá teorie nebere v úvahu **kontext jednotlivých promluv**.
- Bernstein totiž implicitně předpokládá, že zvolený způsob řeči závisí pouze na mluvčím a **ignoruje situaci**, ve které se komunikuje.
- Bernstein na tuto kritiku reagoval zavedením kategorie
- „**řečových variant**“ - odrážejí způsob vyjadřování vhodný pro určitou situaci. Jinými slovy jde o kategorii, která reflektuje nejen to, „o čem se mluví“, ale zvláště to „**jak se mluví**“.

DEFICITNÍ vs. DIFERENČNÍ TEORIE

- Bernstein postupně začal vnímat **jazykové kódy**, na rozdíl od řečových variant, jako jakási **obecná pravidla**, která nejsou pozorovatelná bezprostředně.
- Bernstein tak vlivem kritiky připustil, že omezený kód neznamena nutně omezenou mentální aktivitu a že **jednotlivé kódy nelze jednoznačně přiřadit různým sociálním vrstvám**.
- Opustil tak tzv. deficitní komunikační teorii a orientoval se spíše na teorii diferenční, která tvrdí, že škola jako sociální instituce středních vrstev klade na žáky takové požadavky, že děti z nižších vrstev nejsou schopny využít při výuce vlastní zkušenostní obzor.
- **Komunikace plní různé funkce v různých sociálních kontextech.**
- **Oba typy kódů jsou pro mezilidskou komunikaci nezbytné.**